

# BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
József-körut 18.

Főszerkesztő:  
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:  
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:  
A NAPLÓ-SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre  
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft).  
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

## Promemoria.

Budapest, január 20.

(A. K.) Bizonyos, hogy a katonai kérdések érintik, úgy a terheknél, mint az áldozatoknál fogva, melyekkel együtt járnak, a legtöbb oldalról a nemzetet; nem csoda tehát, hogy ahányszor újabb katonai terhek előtt állunk, mindannyiszor a nemzetnek sok minden jut az eszébe. De az is bizonyos, hogy akármennyi juthat is a nemzetnek eszébe ilyenkor, kettőt nem volna szabad elfelejtenie. Az egyik az, hogy mindazok a nagy vívmányok, melyek a katonai reformok kérdésében 1848-ban elvileg elérték, nem a katonai kérdések terén, hanem a polgári szabadság, nemzeti egység és a szociális reformok kérdéseiben átküzdött harcoknak voltak következményei; s a másik az, hogy ezek az elvileg kiküzdött vívmányok, éppen a tulvitt követelések miatt, nem válhattak 1848-ban gyakorlati valósággá.

Ezt a két dolgot világos tanításul hagyta reánk a negyvenes évek története. S főként azokra nézve, akik ma is úgy akarnak eljutni az állandó hadsereg kettéválasztásához és az önálló magyar hadsereghez, hogy ezt a kérdést programszerűleg tartják állandón napirenden. A negyvenes években alig jöttek szóba a katonai követelések; de annál inkább a nemzeti egységet gátló válaszfalak lerombolása. Ez volt a főmeder. Ez volt az a titáni harc, melynek végén, miként Minerva a Jupiter fejéből, egyszerre pattant ki a népfelcségen alapuló parlamentarizmus és vele — mint ennek sisakja és vértje — az önálló, külön magyar hadsereg eszméje. De mert egyszerre pattant ki, s mert átugrott minden tervszerű előkészítést, tehát ebből származott az az optikai csalódás is, mely a hadsereg kérdését még ma is körülveszi és beburkolja. Ebből eredt a történelmi

igazságok összekeverése a történelmi illúziókkal, — s ebből az, hogy a *nemzeti erő* történelmi evolúciójának e merész ugrását *jogfejlődésnek* nevezik, s viszont a történelmi ugrásnak visszavezetését a jogfolytonossághoz (ami 1867-ben történt) lemondásnak és jogfeladásnak vádolják el.

A negyvenes évek harcain megmutatták, hogy melyik az az út, melyen haladnia kell a nemzetnek, ha el akar jutni az önálló magyar hadsereghez. Demegmutatták azt is, hogy ezt az erőt nem a széthúzás, a társadalmi, a gazdasági, a felekezeti és a foglalkozási ellentétek fokozása és mérgeítése által lehet megszerezni, hanem annak éppen ellenkezője által. Csakis a nemzeti egységet erősítő szabadelvű és ideálaktól áthatott gyakorlati politika vezethet célhoz. Valaminthogy a negyvenes évek harcain alatt annyira nem állottak előtérben a katonai programok, hogy Kossuth 1843-ban polytechnikumot akart csinálni a Ludovica-akadémiából, — 1847-ben pedig senkisé megagált az ellen, midőn a bécsi Hofkriegsrath kötelező szabályzatot adott ki az állandó hadsereg német nyelvűre vonatkozólag: — s mégis ennek dacára 1848-ban a szabadelvű, a demokratikus reformok útján megerősödött, s egységessé vált nemzet egyszerre hozzányulhatott a nagy kérdés fogantatójához. S nem eresztette volna ki a markából, ha már akkor világosan látta volna, amit utólag tisztán láthat, hogy maga az a tény, ha ennek a nagy kérdésnek fogantatója a nemzet kezében van, még nem elegendő arra nézve, hogy e kérdést egyetlen rántással ki lehetne szakítani mindazokból az elágazásokból, melyek a történelmi fejlődésnél fogva azt idegen talajba is átvezették és abban megkötötték. És hogy ennek a kérdésnek végleges megoldása nem annyira katonai, mint inkább szociális, nem annyira jogi, mint inkább

erő kérdése. Mert ez nem egyedül nemzeti, hanem dinasztikus kérdés is; s nem csupán országos, hanem kettős birodalmi kérdés is. S mert mindezt nem látta a nemzet világosan akkor, azért esett bele abba a tulzába, melynek tanulságát meghatóan tárják fel az 1848-iki események évkönyvei.

S bármily dicső volt is az a korszak, melyet a nemzet a harcmezőn élt át, — nem volna szabad az utókornak azokat a harckat sem elfelednie, melyek azok közt lefolytak, akik a válaszuton álltak, s akik a nemzeti tetterőt mérsékelni és a hurok elpattanását feltartóztatni igyekeztek. S ezek közt első sorban állt az 1848-ki magyar hadügyminiszter, *Mészáros László*, kinek nemzeti érzületét, tiszta hazafiságát nem vonhatja kétségbe senki. Megpecsételte mindezt Mészáros László azáltal, hogy midőn nem az történt, amit ő óhajtott, akkor is tovább szolgálta nemzetét; s midőn már nem volt többé választás, ő maga is azokhoz csatlakozott, akiknek tulzásai ellen harcolt. Pedig keserű, nagyon keserű volt az a pohár, melyet Mészáros László kiinnia kellett. Ő, mint katona, kötelességszerűleg végezte hivatását, s mint hazafi-szive egész hevével csüggött nemzetének jogain s érdekein. De nyíltan megmondta az országgyűlésnek, hogy „ellene van a rendes hadsereg kettéválasztásának, s csakis a rendes hadsereg kiegészítésének hive.“ Programja az volt (s jegyezzük meg, hogy 1848. augusztus 16-kán) hogy: „a régi hadsereg maradjon úgy, amint van, a kiegészítés pedig legyen magyar.“ — S milyen volt a „régisereg“ 1848-ban? Olyan volt, hogy az a gondolat, hogy „az ujoncok fecskefarkba bujjanak, némétül vezényeltessenek, és fekete-sárga zászló alatt esküdjének“ — dühre lobbantotta a képviselőket. De Mészáros László helyt állt s katonai egyenességgel mondta

## Ahol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Írta: JÓKAI MÓR

(32)

A Istenáldás hónapja.

Othronról, a hazám földéről emlékezem meg rá, micsoda évszak volt minden esztendőben a várva-várt, az áldva-áldott aratás, szüretelés boldog évadja.

Mindenki azt leste. A hírlapok rendes rovatot vezettek róla. Ne beszéljen most senki, csak a sarló, meg a kasza. A politika elbujt az odujába.

Mennyivel élénkebb volt ez az áldott hónap ezen a kis szigetországon.

Ha az óvilágban is elpihent a viszálykodás a kalászvágás, gyümölcszedés idején, mennyivel inkább kellett kiderülni az örömmel ezen a kis édenkertben, melyen minden itt lakó szülő, testvér, szerető volt egymás irányában, s melynek istenadta fáit, venyigéit, indáit, kupacait annyi édes, tápláló gyümölcsöt ontották egy áldott újvilágnak.

Most volt a gyümölcsérés ideje. A betakarítás nem fáradság, hanem gyönyörűség. A pátriárka, a Capitano rendeli el a feladatokat. Ő a tapasztalat embere. Tudja az érés idejét.

Ma van a szőlőszedés napja, a bort taposás, kővermekbe leszűrjük, ott hagyják kiforrni,

majd elszállítják birkabőr-tömlőkben a hajóra, hordókba betöltik. Ez az első borszüret a szigeten.

A gabonaaratás már be van végezve, magam is részt vettem benne, a csépléssel is elkészültünk, kukoricatörés, yamszgyökér-, burgonya feladás sorra következett; aztán a gyümölcszedés, kókuszdió-, datolya-szüret, a kávébogyót, a kakaót narancsot, citromot a nők szedték le, minden napnak megvolt a maga gyönyörűsége. A vas-hajóról mindenki lekötözött a mezőre; kunyhókat raktunk össze kukorica- és cirok-kévékből, amik előtt tüzetek élesztettünk a zanzárok elűzése végett, pompás fekhelyt adott a polyva, a török, hát még a tiszta buza. Nincs ahhoz fogható fejedelmi kényelem. Az idő derült volt és meleg.

Ebben az áldás havában olyan közel jut mindenki egymáshoz. Az aratók népsége egy közös család.

Befejezi a szüretelést a gyapotszedés. Ez a legkényesebb munka. A testi ruházatról van szó. Végül a selyembubók összegyűjtése, amik a szabadban tenyésznek.

Félszerek, vermek, hombárok megtelnek az Isten áldásával: az újév tulbőven el van látva. Ez idő alatt szünetel a cukorfőzés és a sószikkasztás.

És ebben az egész mezeli munkában, mely az évet berékeszté, valami regényféle fejlődött ki, amibe, mire észrevettem magamat, én is belekerültem.

Idecséppentem, mint Klimius Miklós a holdba. Különös viszonyok álltak előttem.

A patriárkális alakok, a Capitano és a Donna birták a vezérszerepeiket.

Mellettk volt együttes hivatásuk a Padronának és a Manolának.

Mindegyik párnak volt egy fia, meg egy leánya. Az egyiké a Juan és a Mária, a másiké a Ruffo és a Mestiza.

A Mária volt előttem a szent.

A Rufforól eddig azt tartottam, hogy az egy henteslegény, aki nem fogja megérdemelni a neki szánt magasztos élettársat.

A Cava története a pokoli furiával határozott alakot adott a meggyőződéseimnek.

Ez a kintő féreg nemcsak ajátatosra alakította át a vad induléányt, de egészen újleányt varázsolt elő benne. Ez most szelíd lett, szemérmes, áhítatos, valóságos rabnője lett a Ruffonak. Azt tehetett vele, amit akart.

(Folytatása következik.)

## A magyar proletárság első költője.

(Csizmadia Sándor: *Küzdalem*. Újabb versek. A *Népszavak* könyvkereskedés kiadása. Budapest, 1903. Ára 1 korona.)

— A Budapesti Napló eredeti tároája. —

Írta: *Robos Andor*.

A lírának éppen úgy megvannak a maga sablonjai, mint más műfajnak. Sablonjai nemcsak a témák tekintetében, hanem a feldolgozás, a kifejezés módjában, sőt gyakran a technikában is. Az évszázados hagyományok, a nagy költők dalainak összeségéből kialakuló tipikus elemek

ki, hogy „igaz, hogy a magyar nemzet a többivel egy ruhába szorították, — de ebben a szűk frakkban vagy fecskefarkban tartották fenn katonáink hazánkat és ennek dicsőségét. E ruhát tehát becslünk kell!” — Kimondta, hogy: „az osztrák császár egyszerűen magyar király is, és amit ő mint osztrák császár parancsol, ugyanezt parancsolja ő mint magyar király is.” Mészáros Lázár ezen a katonásan egyenes, és mérséklő álláspontján eleintén nemcsak Batthyány támogatta, hanem maga Kossuth is. S midőn az ár, mely ellen Mészáros evezett, először sodorta el, s midőn Mészáros Lázár busan kiáltott fel: „Mielőtt Magyarországra visszatértem, el voltam készülve rá, hogy egy ötvenéves becsületesség itt füstbe megy!” — akkor maga Kossuth is méltatlankodva fakadt ki, mondván: „Nekünk magyaroknak egyik nagy hibánk az, hogy hallgatni nem tudunk; a magyar, ha cselekednie kellene, csak beszél s nem válogatja meg szavait!” Széchenyi ugyanakkor (1848. augusztus 19.) komor fájdalommal jajtult fel, hogy: „Nem tudja, örvendjenek annak a szerencsének, amelylyel minket a legujabb idők megajándékoztak! De a rohanó árt már akkor nem tudta feltartóztatni senki. Elsodorta meg magát mindenkit. S elsodorta utóbb magát az alkotmányt és a nemzetet is. Valahányszor tehát újabb katonai kérdések kerülnek napirendre, bármennyi jussom is a nemzetnek észébe, — ezt a dolgot jól a fejébe vegye s el ne felejtse.”

## ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, január 20.

Déli tizenkét órára az ülésnek vége volt. Molnár Józsiás rövid felszólalásával ugyanis befejeződött a cukoregyezmény becikkelyezésének általános vitája és szöveghez jutott Lukács László pénzügyminiszter, aki beszédében csak két témára terjeszkedett ki. Elsősorban közjogi tekintetben megnyugtatta az ellenzékét, hogy az egyezményt Ausztria parlamentje is be fogja cikkegyezni, mert ez neki is érdeke s mert ebben az irányban a talaj már elő is van készítve. Másodszor pedig a cukoradó kívánt leszállításáról nyilatkozott a miniszter s több analog esettel bizonyította, hogy az efajta adóleszállítás a teremtést és a fogyasztást nem emelte, mert amiről a kincstár esetleg lemond, azt a közvetítő kereskedelem a maga számára biztosítja. Így jártunk a

sórádó leszállításával is. A fogyasztás nem emelkedhetett, mert kicsinyben azontul is a régi árkban árusították a sört. Nem volna tehát célja a cukoradó leszállításának sem. Mindezt alaposan és meggyőzően igazolta a miniszter s beszéde után a Ház el is fogadta a javaslatot. A részleteknél már vita sem volt s így délelben az ülés befejeződött.

### A képviselőház ülése január 20-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.  
A kormány részéről jelen vannak: Szell Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Plósz Sándor.

#### (A cukoregyezmény.)

Molnár Józsiás: Megtűnését fejezi ki afelett, hogy a budapesti piacon elkelhet. Ezen prémiumok által vel segíteni. Üdvös volna azonban a Székelyföld részéről leszállítani a cukoradót. A törvényjavaslatot elfogadja.

Lukács László pénzügyminiszter: Az a körülmény, hogy a tárgyalás alatt levő két törvényjavaslat szemban az összes képviselő, még az ellenzék részén is, a törvényjavaslatokat általánosságban elfogadják, arra a következtetésre jogosítja, hogy a kormány helyesen járt el akkor, a midőn hozzájárult a brüsszeli konvencióhoz. Nem mondja, hogy abban az esetben, ha kizárólag ránk lett volna bízva annak a kérdésnek a megoldása, hogy milyen módzatok mellett akarjuk eltéríteni a prémiumot, egészen így történet volna a megállapodások. Minthogy azonban nem törtünk függőt a kérdés mikénti eldöntése, hanem Európa tíz hatalmasságának megegyezésétől, ma maradt más hátra, mint beleyugodni abba, amibe a hatalmasságok többsége beleyugodott.

Az a körülmény, hogy a t. Ház összes pártjai hozzájárultak a törvényjavaslatokhoz, telmenő őt a bővebb bizonyításától annak, hogy miért volt szükséges a konvencióba belemenni, de kötelességének tartja foglalkozni azokkal a kifogásokkal, melyek a vita folyamán felmerültek. Mindenekelőtt a kisebb fontosságú kérdésekkel végez, reflektál azokra, amiket Molnár Józsiásról hallott, aki azt panaszolja, hogy a Székelyföldön drágább a cukor, mint másból s kívánna a differenciális megadóztatást annak a cukornak, amely a Székelyföldön fogyasztatik és amely más helyen, vagy egy prémium adását annak a cukornak a részére, mely a Székelyföldre vitetik. A Székelyföldön és az országban minden olyan vidéken, amely erősebb konkurenciának cukor tekintetében kitéve nincsen az árak valamivel magasabbak, az kétségtelen, de ezen nehéz változtatni, mert ez a dolog természetben rejlik. De már ebből azt a következtetést vonni le, hogy olyan messzeségen intézkedések tétessének, mint az ország belterületén egyforma cukorra nézve kétféle adónak a megállapítása, idáig elmenni nem lehet, de nem is szükséges, mert az a körülmény, hogy a cukorárak kárteleg megcsúsznak, már magában véve elég garanciát fog nyújtani arra, hogy a cukorárak lényegesen le fognak szállni és ez a székely fogyasztóknak is javára szolgál. A tegnapi vita folyamán Szüllő Géza a merkantilizmus vádjával sujtotta. (Égy hang a szélsőbaloldalon: Amint igaz is!) Ez a vád mindenestre igen erős félreértésre vezethető vissza.

Mert ha van valahol érdektalalkozás, alig képez szorosabb érdektalalkozást, mint ami a gyárak és a répatermelők között lenetorog, (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) mert, ami az egyiknek javára válik, javára válik a másiknak is, és ami az egyiknek káros, határozottan káros a másikra nézve is. Azt hiszi, hogy bátran elviselheti a merkantilizmus vádját ebben az esetben. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Kifogást tettek amiat is, hogy ebben a törvényjavaslatban nem foglaltunk intézkedéseket a túlermély ellen. Igaz, azt hiszi, abban a válságos helyzetben, amelybe egész cukoriparunk és azzal együtt egész répatermelésünk jutott vagy juthat, nem lehet az a feladatunk, hogy rosszabbítsuk a cukorgyártás és a répatermelés helyzetét és minden törekvésünknek oda kell irányulnia, hogy ha nem is vagyunk abban a helyzetben, hogy momentán a répatermelés kiterjesztésére számíthassunk, de minden törekvésünk ott kell irányoznunk, hogy legalább a mostani cukortermelés mérve és a mostani répatermelés mérve ne csökkenjen. Neumann fejtegetésében kiterjeszkedett azon homályos pontokra, amelyek a brüsszeli konvenció szövegében előfordulnak. Hát hogy vannak kétféle bizonyos dolgokra nézve, az tagadhatatlan. De határozottan elhibázott dolognak tartja, ha egyik vagy másik kormányt tekintetben hivatalos nyilatkozat tételére vállalkozunk. Azt is proponálta Neumann, hogy a cukorgyárosoknak, bizonyos adókedvezmények adassanak, és kívánatos volna, hogy a belvárosi cukorkagyártás nagyobb lendületet nyerjen. Habár alapjában egyetért a képviselőtársaság nézetével, praktike igen nagy nehézségek vannak abban, hogy az ő indítványai eredményre vezethessen. Olyan cukorka-készítményekre, amelyek export céljára jönnek létre, van a mi törvényeinkben adókedvezmény. Közös vámterületen élven, a fogyasztási adótörvényeink egyformák az ausztriai adótörvényekkel és miután ma a helyzet az, hogy az ausztriai cukorka-készítő ipar erősebb, mint a magyarországi, ha bizonyos adókedvezmények adatának Magyarországban ennek az iparunk, természetesen ugyanezeket a kedvezményeket egyforma mértékben kellene megadni az osztrák iparnak is. (Ugy van! jobbról.) Az arány tehát nemcsak hogy nem javulna, hanem még rosszabbodnék. Szederkényi Nándor határozottan kikelt a pénzügyi bizottság meg a kormány ellen. Ő nem ismeri el a junktimot az előtűnik fekvő két törvényjavaslat között. Elfogadja ugyan a konvencióra vonatkozó javaslatot, de nem fogadja el a második javaslatot. Ebben a véleményében a t. képviselő ur egyedül áll. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

A két törvény között annyira szoros kapcsolat van, hogy egyik a másik nélkül valóban nem volna megalkotható és életbe léptethető. Hiszen ismeretes dolog az, hogy a kormány csak abban a feltételezésben ment bele a brüsszeli konvencióba, hogy azt a cukormentységet, amelyet ennek következtében az exportnál valószínűleg el fogunk veszíteni, legalább részben pótoljuk a beltartósággal. (Ugy van! Ugy van! jobboldalon.) A beltartóságnak pedig csak azáltal pótolhatjuk, ha kontingentáltakit a magyarországi cukoriparhoz, vagy a fogyasztásra rendelkezésre bocsátható cukor és kontingentáltakit az osztrák fogyasztás rendelkezésére bocsátható cukor. Miután pedig ez a feltétel a második törvényjavaslatban nyer érvényesülést, itt van a junktim magyarzata, hogy ez a két törvényjavaslat vagy együtt emelkedjék törvényerőre vagy pedig egyik se. (Helyeslés obblel.) Összehasonlítást is tett a marhasó és a cukor között. Ez azonban kétszeresen sántit. (Derűtlenség jobbról.) Mert a dolog úgy áll, hogy, míg a marhasó árának leszállítását mas

lerakódnak az epigonok lelkében és új ritmushoz, új rimekhez és új szavakhoz fűződve, kerülnek ismét papírra. Csak az tudja ezeket a befolyásokat teljesen leküzdödni, akinek erősei erősek; erősebbek, mint ezek a más szivekből, más lelkekből beléje szűrődő hatások, melyek gyakorta az eredetiség színtét veszik fel az új talajban. Megtűnészik magát az epigont is, meg ideig-óráig a közönséget is.

Dehát lehetnek-e a lírikusnak új érzelmei és új témái? Nincsenek-e a lírának örök tárgyai, melyek a költő embervoltában, természetének lényegében gyökeredeznek? A szerelem ma is ugyanaz a hatalmas érzés, mint az Énekek énekeinek idejében, és a sors-csapások ma sem mások, mint amelyek Jób sőtét panaszait szóltatták meg. A hatások ugyanazok, de a visszhangot adó emberi szívek hurjál megzámbláthatlanok. Hogy miképpen reagálnak és hogy mennyire hiven tudja az érző egyén ezt a reagást kifejezni, az dönti el, ki a költő. És ebben a tekintetben annyi a jellemző, vérmérséklettől, miveltégtől, képzelőerőtől, világlátástól és más ezer és ezer körülménytől függő variáció, annyi összehatásból kialakuló kombináció lehetséges, hogy a kifejezésre jutó érzés egészen újszerű és nemcsak újszerű, hanem, bátran mondhatjuk, új is lehet.

És az élet kifogyhatlan a témákban. Csak a költő fogékonyságától, tehát eredetiségétől függ, hogy észreveszi-e. És mennyi új témát vetnek felszínre a folyton alakuló, folyton változó társadalmi viszonyok és az ezekből kialakuló irányzatok. Milyen más szint adnak ezek a régi témáknak, mennyi új árnyalattal gazdagítják a régi képeket!... Im az emberi nyomor a régi témák közül. És emberi nyomor, mely olyan őstégi, mint maga az ember. És milyen más színben látja mégis az, ki nemcsak a humanizmus szemüvegén keresztül nézi, hanem az ujkori szocialisztikus doktrínákon és meggyőződésen át.

Aki az új tanok csatázászlaja alatt küzdve szemléli a szegénység rettenetes pusztításait. Akinek szubjektív érzéseit a tudományos meggyőződés heve, a pártharcos lelkesedése szítja lobogó lángra.

Csizmadiá Sándor az első magyar költő, ki ilyen hatások befolyásolta érzéseket szóltat meg énekeiben. Nem az első, ki a nyomorgó tömeg, a munkás, az elnyomott, a proletár sorsán kesereg, hanem az első, ki magát proletárnak érzeve és mint a proletárok folytatta küzdelem egyik aktív harcosa és magyar zászlóhordozója szóltatja meg lantját.

— Megszóltatja mint költő — és ez a magyar irodalom szempontjából a fontos. Mert hiába ékesítette Csizmadiá Sándor az ő verskötetét tendenciózus és ügyes rajzokkal, hiába helyezte el benne alkalmi költeményeit, elsősorban mégis csak mélyérzésű poeta domborodik ki belőle és csak azutána a szocialista. Szocialista világlátás csak mint színész, árnyaló, mint erősítő, fokozó elem érvényesül benne. Am a költőnek, a mély érzésnek és a speciális világlátásnak egyesülése szokatlan eredetiség bélyegét nyomja énekeire. Mint egészen új hang szóltat meg az újabb magyar lírikusok hangversenyében. Mint új hang, mely megkap határozottságával, férfias erejével kihangzik a régi dallamot variáló orchesteréből. Mert hiába minden ónámítás: a legfiatalabb lírikusgárda melódiai nem újak. Hasztalan próbálják dallamalku bágyadtagsággal egy kis érzelmi csillámmal leplezni. Meddő az a kísérletük is, hogy a kuplé kocsmai élénkségével pótolják az énekeikből hiányzó üdőséget és frissiséget. Egy-egy napra megtűnésztetik ugyan az ilyen muzsikális éter-injekciók a közönséget, de csakhamar újra szembeszök a frázisok üressége, az érzések szürkésege, az énekek és eredetiségnek hiánya...  
Igy hát már hangja újszerűségéért is örömmel üdvözöljük Csizmadiát a magyar poéták so-

rában. Nem ártana, ha olvasgatnák a legitjabbak, hogy lássák, mint hódított magának új témákat, mint adott új szint a régieknek, anélkül, hogy behunyta volna szemét, mint a misztikusok és a szimbolisták, akik az élet fölött vagy az élet mögött, az ismeretlen ködöbe meredve, keresik az illetet. Csizmadiá szembenéz az élettel. Szembe keményen, férfiasan és élesen. Szembe egy erős hitvallásnak és szilárd meggyőződésnek szemüvegén keresztül és így érzelmei, ha ezeknek színtét veszik is fel, mégis mint igazak hatnak. Ő is énekel a tavaszról, mint énekelnek évezredek óta, de ő nemcsak a virágyíllás, a szerelem-fakasztás idejét látja benne, hanem azt a ragyogó újat is, mely rámutat azokra a kunyhókra, azokra a modern rabzsolgatótanyákra, melyekbe sohasem hatol be napsgár. És e szörnnyű ellentét hatása alatt fájdalmasan hangzik fel panaszó szava: „Pazar fényrel sugárzó szép tavasz. — Nyájás képed mért mosolyg ránk? — Pénylő orcad, gyászszánt telt életünk, — Nem illik össze, ellentét bánt. — Tied a pompa — Mienk a gyótró inség... — S hiába ontja — Tárthatad drága kincsét, — Belőle csak morzsák jutnak nekünk, — Bár érte mi fáradunk, vérezünk, — A szűk műhely, a széles, nyílt mező, — A szürke gyár, a vak, mécsfüstös bánya, — A hegy, a völgy és az egész világ: — A proletárok gyászos Golgotája!” (Reggel felé, 107.). — Máskor a küzdelemre hívót látja benne (Tavasz, 125.), majd amint a márciusi emlékek észébe juttatják a multban lezajlott szabadságharcokat, magasan szárnyaló szavakban veti szemére a szabadság géniusának, hogy halátnak volt azok iránt, kik a legkitartóbban küzdöttek érte, a proletárok iránt, mert szabadság van ugyan, „de másnak nyíl virág”, míg „a hősök hősei” maradtak, akik voltak, a jognélküliek, az elnyomottak, a szenvedők... (Március, 117.). Am a verőfénynek, az illatot hordó lágy szellő simogatásának ő sem tud ellentállni, őt is álmódzásba meríti a ta-

módon egyáltalában nem lehetséges elérni, mint úgy, hogy a kincstáriilag megállapított árat csökkentjük, addig a cukornál van egy más mód az ár csökkentésére: a kartelek megszüntetése következtében, amely mintegy önmagától idezi elő azt az eredményt, amelyet a marhasónál csak törvényes intézkedéssel lehetett előidézni. Azután kérde, hogy miképpen történhetett az, hogy gróf Khevenhüller résztvett a brüsszeli konferencián és a szerződést ő is aláírta. Ennek egyszerű magyarázata az, hogy gróf Khevenhüller abban az időben Ausztria-Magyarországnak nem volt követője volt: és mivel az összes hatalmaknak ottani követi delegálva voltak részvenni e tárgyaláson, nem volt semmiféle indok arra, hogy említett követünk e tárgyalásban részt ne vegyen.

Bujanovich Gyula fejtegetésére csak egyetlenegy észrevétel tartozik. Azt állítja Bujanovich, hogy abban az esetben ha Ausztria bővebben állapítja meg a cukor kontingensét, mint amennyi az ő szükségleteinek megfelel, ennek az lenne a következménye, hogy a többséges ausztriai cukor okvetlenül beözönlik Magyarországra. Ausztria a maga kontingensét nem önállóan állapítja meg, hanem a magyar pénzügyminiszter szakértők meghallgatásával az osztrák pénzügyminiszterrel egyetértőleg és viszont az osztrák pénzügyminiszter szakértők meghallgatásával a magyar pénzügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg a liberálodó mennyiséget és így egyoldalú intézkedés ki van zárva.

Komjáthy Béla beszédére reflektál ezután; aki azt a kérdést vette fel, hogy ezen törvényjavaslat értelmében köve vagyunk-e Ausztriához vagy nem, van-e garanciánk arra nézve, hogy Ausztria szintén megalkotja az itt tárgyalt alatt lévő törvényeket, miképpen fogja azokat megalkotni. Formailag nem vagyunk köve. (Zaj, Mozgas a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Arra a kérdésre, van-e garanciánk a tekintetben, hogy Ausztria megalkotja-e ezeket a törvényeket (Halljuk! Halljuk!) és hogy meg fogja-e azokat tartani, e tekintetben semmi más garanciánk nincsen, mint amely egyáltalában lehet két önálló állam között, amelyek egymással valamely szerződési viszonyra akarnak lépni. Az egyik garanciánk az, hogy mindkét törvényjavaslat a két kormány egyetértő akaratnyilvánításának a folyománya, hogy mindkét kormány indokoltan és józan tartotta így alkotni meg ezeket a javaslatokat és pedig azért a célzattal, hogy azokból törvény is váljék. De sokkal erősebb garanciánk az, hogy Ausztriának az érdeke azt hozza magával, hogy ezen törvényjavaslatok törvényesre emelkedjenek, sőt mondhanám, nagyobb érdeke az Ausztriának, mint Magyarországnak, nemcsak azért, mert Ausztriának cukoripara erősebb, hanem azért is, mert Ausztriának őssztermelése exportja és belfogyasztása között kedvezőtlenebbek az arányok, mint Magyarországon és így abszolút nem tételezhető fel, hogy Ausztria kitégye magát annak a veszélynek, amely bekövetkezhetne a cukoriparára akkor, ha nem csatlakozna a konvencióhoz, vagy kitépne a konvencióból. Abba a kérdésbe, hogy mily módon fognak megalkotni az 1867. XII. t.-c-ben megállapított módon, vagy pedig a 14. §. alapján, ebbe a kérdésbe nem szivesen boosátkozik bele. (Felkiáltások a s:őbaloldalon: De halljuk! Halljuk!) De miután nem akarja, hogy hallgatása netalán térelreterésre adjon alkalmat, (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) kijelenti, hogy a brüsszeli konvenciót nem tartja olyan vámszövetségi természetű szerződésnek, mint amiről az 1867. évi XII. törvények 59-61. és 63-ik §§-ai intézkednek. Másrésztől kétség-

telen, hogy az ugynevezett 14. §. az ausztriai alkotmány egy kiegészítő részét képezi (Mozgas és ellenmondás a szélsőbaloldalon.) és így, ha Ausztria azt találja, hogy ő a 14. §. alapján megalkothatja ezeket a törvényeket: egyáltalában nem lát Magyarországot szempontjából indokot arra, hogy ezen kérdés elbirálásánál szigorúbb álláspontra helyezkedjünk, mint maga Ausztria.

Komjáthy Béla és más képviselők is bevonták fejtegetések körébe azt az eszmét, hogy kivánatos volna a cukorforgalyszat minden módon emelni és ezen fogyasztás emelésének egyik módja gyanánt proponálták azt, hogy favorizáljuk a homokcukrot. Ezt nem tartanám célszerűnek. A kristálycukor ma is olcsóbb, mint a finomabb minőségű cukor és ennek dacára mégis azt látjuk, hogy aig van fogyasztása, mert a közönség ízlésének kevésbé felel meg. De adókezelési szempontból sem tartanám helyesnek, hogy kétéle adókulcsot állapítsunk meg.

Átmenve egy másik témára, azt tapasztalta, hogy ritka egyöntetűséggel nyilatkozott meg a Háznak minden pártja azon javaslat mellett, hogy a cukoradó ezen alkalomból szállíttassék le. A magyar parlamentben és a bizottságokban is általában tapasztaltuk azt, hogy valányszor valamely adó eltérésére, vagy leszállítására irányuló indítvány tétetik, a legkülönbözőbb politikai meggyőződéssel bíró férfiak találkoznak ezen indítvány támogatásában. Ily körülmények közt a pénzügyminiszter igen nehéz helyzetben van. Ki kell jelentenie, hogy bármily sok oldalról hangzott is fel az a kívánalom, hogy rögtön töröltessek el, vagy szállíttassék le a cukoradót, nem fogadtatja el ezt, sőt még odáig sem mehet el, hogy a cukoradó fokozatos leszállítását helyezze már most kiáltásba. Álláspontja megindokolásul egyszerűen hivatkozhatnék egy formai indokra, amelyre Hieronymi is rámutatott. Az ő figyelmét nem kerü te el az a körülmény, hogy ha mi a közös vámtörvény fennállása alatt valamely fogyasztási adót leszállítunk akkorunk, ezt csak az ausztriai kormányval egyetértőleg tehetjük. Azonban nem akar a védekezésnek ennél az eszköznél megmaradni, hanem objektív indokokkal is támogatja álláspontját. Mindene őt konstatálja, hogy morális kötelezettség vagy jogi obligo az adó leszállítására nincs. Ami a győzelmeket illeti, lelkiismeretesen akarva utána járni a dolognak, felvetette a gyárosok előt a kérdést, hogy indokoltak vagy szükségesek tartanák-e, hogy ez alkalommal a fogyasztási adó leszállíttassék. És az egyhangú válasz az volt, hogy ők erre egyáltalán semmi súlyt nem helyeznek. Az kétséget nem szenved, hogy ha valamely új cikknek, amely közfogyasztás tárgyát képez, ára csökkent, az a fogyasztásnak emelkedésére bizonyos mértékig hat. Kétséget nem szenved tehát hogy bizonyos mértékig a fogyasztás emelkedésére az árcsökkenésnek befolyása van. De hogy az ár csökkenés fog, azt nem fogja senki kétségbe vonni és csak annak mérté iránt lehet differencia, de hogy az árcsökkenés be fog következni a kartelek megszüntetése következtében az azt hiszem kétségtelen és ebben az irányban senki sem támaszt kétséget. Az árcsökkenés legjelentősebb mértékét a kartelek megszüntetése következtében fog beállítani. Ami ezen-elül beállhat még az adónak részben vagy egészen való leszállításával, az ой csökkenés, hogy meggyőződésem szerint az a fogyasztás emelkedésére ezidőszent abszolút befolyást gyakorolni nem volna képes. A dolog úgy áll, hogy nálunk a jeleknél a cukorforgalyszat még megtehetően csekély, amint a legutóbbi statisztikai adatokból kiszámítható, nem egészen 43 kilogramm évenként és

fejenként a fogyasztás. Már most ha öt koronára veszzük azt az adótételel, amely elegendhető, ez fejenként évenként 215 fillér megtakarítást tesz, vagyis oly rendkívül csekély összeget, amely kétségkívül senkit sem fog arra bírni, hogy nagyobb mérvben fogyasszon cukrot, csak azért, mert évenként 215 fillérel kevesebbet fizet.

**Gabányi Miklós:** Sok kicsi sokra megy, mondja a nép.

**Lukács László:** De ha így állna is a dolog, még akkor is kérdés, sőt határozottan kétségbe vonja, hogy az az adóelengedés a fogyasztó közönségnek valánk javára. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) mert az elengedett adó nem a közönség, hanem a közvetlő kereskedelem zsebébe folyt. Legeklatásabb bizonyíték ennek az a tapasztalat, amelyet tettünk a sűrűdőlő pótlék elengedésénél.

**Endrey Gyula:** Emelni kell a cukoradót és olcsóbb lesz a cukor!

**Lukács László pénzügyminiszter:** A cukor mindenesetre olcsóbb lesz e nélkül is. A vidéki kiskereskedő ezért le fogja-e szállítani a cukor árát? Le fogja szállítani az a fővárosi kereskedő, aki fél attól, hogy a szomszédja olcsóbban fogja adni a cukrot, de az ország 14. közönség, a kiskereskedők akiknek konkurrenciatól tartaniuk nem kell, egy fillérel sem fogják amiatt leszállítani a cukor árát, hogy az állam 5 koronát adóban elenged.

Az öt millió koronát, amelyről itt szó van, nem szabad úgy tekinteni, mint tiszta megtakarítást az államra nézve. Az a helyzet, amelybe a cukoripar és a répatermelés a brüsszeli konvenció folytán esetleg jutni fog, olyan, amely az államnak különböző irányokban való ingerenciáját fogja szükségessé tenni, mindenesetre csak oly irányokban, amelyek a brüsszeli konvenció határozataival összeegyeztethetők és én örvendeni fogok, ha az öt millió korona, amely ily módon az államkincstárnak rendelkezésére áll elegendő lesz azoknak a céloknak előérésére, azoknak az intézkedéseknek megtételére, amelyekre esetleg szükség lesz, hogy répatermelésünk és cukoriparunk legalább a mostani vívón fenntartani képesek legyünk. (Hejsslés a jobboldalon.)

Abban a meggyőződésben van, hogy az adott helyzetben nem választathatunk más utat, mint azt, amelyet választottunk akkor, mikor a konvencióba beleléptünk, az azzal kapcsolatos intézkedések pedig úgy vannak megalkotva, hogy az adott helyzetben, legalább emberi számítás szerint, ha rendkívüli körülmények nem jönnek közbe, cukoriparunk és ezzel kapcsolatosan répatermelésünk helyzetét tisztességessé és türelhetővé fogják tenni, azért kéri a Házat, hogy mindakét törvényjavaslatot nemcsak általánosságban, is fogadják el. (Hosszantartó élénk helyes és a jobboldalon.)

A ház általánosságban és részleteiben elfogadja a brüsszeli egyezmény beickélezéséről, valamint a cukoradóról szóló törvényjavaslatokat.

(A jövő ülés napirendje.)

**Elnök:** Indítványozza, hogy a holnapi ülés napirendjére a Zubrzycki ausztriai (gücsországi) község és a Miszsek magyarországi (szepesvármegyei) községbe tartozó Medzibrzdzse-telep közti határvízi tárgyában, a belügyminiszter jelentése Pozsonyvármegye területén lévő Nagybodoki község határához tartozó ugynevezett Pálffy-erdőterületnek ezen vármegyébe. Mosonvármegye területére való átközeleztetése és Püski község határához való átcsofolása tárgyában a belügyminiszter jelentése, Torontálvármegyében levő Auréliána község

vasznak ezernyi hangja, de neki mégis egészen mást regél a susogó lomb, egészen mást dalol a madár, mint más ezernyi embernek. Lomb-sugás, madárdal, mind a nagy eszméről szól hozzá, az ősszetartásról, a kivivandó győzelemről, a diadalról (Kikelet, 121.) És erről szól hozzá a természet minden más jelensége is, erről a *Hajnalhasadás* (105), erről a buján pompázó mező, (A föld rabjai XII. 91.), melynek „kebele kopáran maradna”, ha a föld népe nem volna olyan erős, olyan hatalmas...

Es úgy, mint a természet, és ember és az emberi viszonyok szemlélése is új hangokat szólaalt meg lantján... Ima Katuska kicsiny, csipkészültű fehér kendőt küld neki emlékül. Mily alkalmas téma volna ez valamely modern dalnok számára a kéjes visszaemlékezésekbe való elmerülésre, az elhagyott kedvestesti szépségeinek, az elmúlt mámorok kiszinezésére, a kialudt tűznek hamvaitól való felélesztésére... Csizmadia Sándor is elmerül a kendeske szálain. És mintha mindörök tívő kenényedve hatolna szívébe, mert csak fájdalomról, végtelen bánatról beszélnek... megmozdunk a vékonyka szálak, — mikéntha élne mindenki; — majd gyöngye nesz kél, mintha suttognának: — Elmondanák, mi lán nekik... Az, hogy ott, hol szövétté fonják őket, jó talajra nem talált virágképpen ezer és ezer remény hervad el, az, hogy a sötét gyár örülten forgó kerekei közt száz és száz gyöngye lány suhan tova, mint megannyi testetlen árnyék. Az, hogy az uj-kor e szörnyű molochoja, mint valami rettenetes gyomor nyeli el az élő táplálékot és hogy „A fonál, mig szövétté lesz, rája — Mennyi forró könny peregi! — A gyár, az uj-kor e kalváriája, — Mily tengersok kint rejteget...” (Katuskához 29.)

Es megakad az ő szeme is az utca virágain, a perdítákon, de milyen más érzéseket és más hangokat válnak ki belőle, mint amikőre az új dalnokokat lehettek! „Beestelen vagy!” „A jó” erkölcs mondja (zengi költőnk). — S gyűlölettel

néz az elbukottra. — Am ki tudja, hány gyár kapujába — zörgöttél be munkáért hiába — mivelé idáig fűzött sorsod. — Hol a gondot mulatevta hordod, — Hányszor indult vére el szivednek? — és ki tudja, meddig küzdött valamely lelkellen férfi kísértése ellen és ki tudja, a szenvedéseknak, a lázongásoknak milyen szörnyű viharra sodorta e pocsolyába és ki tudja, fejezi be, „Hátha a pénz, a becsület ára, — Egy családnak végső szikláira? — Hátha, mig a fényes utcát járod, — Messzi száll el lelki pillantásod? — Hol agg szülők, vagy anyátlan árva? — Szárz ajkkal a kenyeret várják — S bárha csufja vagy is a világnak, — Egy kis zugban tán szentként imádnak.” (Uteaú lány, 55.)

Es ez a nemes, menteséget, megbocsátást kereső szív ott dobog Csizmadia Sándor minden sorában. Ott *Öreg eselések* című gyönyörű versében, hol a vénségükre az utcán ténfergő, cél és terv nélkül bódorgó, megrokkant eselőd-pár sorsát sirja el, ott, édesanyjához irrott bevezetés versében és ott még „A föld rabjai” című ciklus költeményeiben is. Nem tud igazán gyűlölni, ha szavai erősen pattognak is, nem tud irtalmatlan lenni, ha olykor kétségbeesik is. A lelkéből kitoró vihar rendezen szellőző simul el, az átok áldássá halkul ajkain. (Renegát.)

Mint minden élezzemű, de jó embernek, nála is gyakran enyhül a harag, az éles bírálat szelidebb szatírává, a kitérés derűs gunyvá. *Fogházi templomban* című versében, mely a pap prédikációjának hatását jellemzi, mosolygól ajkán, így fejezi be kritikáját: „*Hatádon ott csupán — Két férfiu vala: — Az egyik én voltam — A másik a pap maga.*” A nagytehetségű parasztyerek sorsát rajzolván, a paraszt-gyereket, kinek mindenki fényes jövőt ígér, fájó humorral jelenti: „S a flu csakugyan fejlődött gyorsan, — Azóta régen: — Öreg béres egy mecénásnál — A pusztaszélen.” (A föld rabjai.)

Olykor a mélyebb reflexió is megszólal köl-

tészetében (*Renegát, Rossz órában, Reggel felé*, stb.), de ezen a téren még gyakran erőteljesebben bizonyulnak szárnyai, az autodidakták jellemző fel-szességeik ki-kirának mozdulataiból. Természetes, hogy a párt-ember olykor a poéta rovására tola-kodik előtérbe és ott is megszólal, ahol a költőnek nincs mondanivalója. Ilyenkor rimes vezér-cikket élköldnek a versek közé (*Proletárok sies-setek, Tíz év*, stb.) és színes, kitejező, ritmikus nyelve nehézkes prózává terpezkedik szét. A szocialista párt-ember olykor egészen váratlanul toppan élénk és megragadván a fölötünk szálló poéta szárnyait, groteszk mozdulattal rántja le magához. Erőltetett, a költemény hangulatától elütő fordulatok és lapsop pontok jelzik az ilyen kísérléteket. Igazán szépet akkor alkot Csizmadia, mikor a kettő egygyé válna szárnyal, mikor a párt-ember a poétán keresztül érez és ennek szemével látja e világnak dolgait... Ilyenkor nyelvo színes, erőteljes, hangulatai, képei, jelzői eredetiek, ritmusa zenei, gondolatai logikusak, hangja zengő és határozott...

Olyan hang, mely annál inkább megérdemli a figyelmet, mert magyar hang! Magyar, noha Csizmadia gondosan kerül minden hazafias témát, magyar még akkor is, mikor a legnemzetközibb eszméket harsogja, mint ahogy nem is lehet más. Mert az igazi költőben mint kiváló emberben, a faji és nemzeti tulajdonságok is erősebben dom-borodnak ki és még akarata ellenére is nemzeti, mint ahogy német a Goethe költszete, német teremtőjének minden görögösökde mellett is és noha senki sem kicsinyelte jobban a német nemzeti eszmét, mint ő... akinek költszeteiben nincsenek nemzeti vagy faji vonások, az nem is igaz poéta. Az epigon, szürke ember, akinek lel-kében más színek sem válnak ki élesebben.

Csizmadia proletár-poéta, de magyar proletár-poéta...

határozás tartozó ugynevezett Szilasi pusztából 692 hold, 176 négyzetöglő kiterjedésű területreznak nevezett vármegye területéből Temesvármegye területébe leendő átkebelezése és ezen vármegyében fekvő Német-Szent-Mihály község határához leendő csatlósítása tárgyában a belügyminiszter jelentése, és a konzuli bíróságoknál polgári peres ügyekben követendő eljárás szabályozásáról a miniszterelnök jelentése tűzsenek ki.

## BELFÖLD

**A katonai javaslatok.** A katonai javaslatokra vonatkozólag tegnap is, ma is folytatódott a megbeszélések a szabadelvűpárt kebelében. A képviselőház ülése alatt *Szell Kálmán* miniszterelnök hosszabban tanácskozott gróf *Apponyi Alberttel* és gróf *Andrássy Gyulával* s utóbb *Bárány Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter is résztvett a megbeszélésben. A megbeszélések nyomán keletkezett általános hangulat az, hogy sikerül megtalálni a módját a szabadelvűpárt harmonikus, egyöntetű állásfoglalásának. A pártértekezletet csütörtökre halasztották el, de ez semmi összefüggésben sincs a folyamatban levő megbeszélésekkel. Holnap este herceg *Lobkowitz* hadtestparancsnoknál ebéd lesz, amelyre a kormány tagjai és a véderőbizottság tagjai közül is többen hivatalosak. Teljesen alaptalan az a híresztelés, hogy bár *Fejérváry Géza* a katonai javaslatok ügyében Bécsbe utazott, vagy utazni szándékozik és egészen bizonyos, hogy ebből az ügyből kifolyólag nem is támad szüksége annak, hogy akár a honvédelmi miniszter, akár a kormány más tagja Bécsbe utazzék.

**Pártértekezlet.** A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma délután 8 órakor *Barabás Béla* elnöke alatt értekezletet tartott. A párt tagjai erre az értekezletre igen nagy számmal jelentek meg, a fővárosban időző tagoknál kivül számos vidéken tartózkodó tag érkezett a konferenciára, melyre levélileg hívták meg a párttagokat. Az értekezlet tárgya lett volna az elnök mellé választott bizottság szervezeti szabályzatának tárgyalása, továbbá *Justh Gyulának* idevonatkozó indítványa. Azonban gróf *Benyovszky Sándor*, tekintettel arra, hogy *Kossuth Ferenc* pártelnök betegesen fokozik, e jelentős kérdés tárgyalásának elhalasztását indítványozta. Az értekezlet többek helyeslő felszólalása után elfogadta gróf *Benyovszky* indítványát és a szervezeti szabályzat tárgyalását elhalasztotta. Ezután az értekezlet *Kossuth Ferenc* betegességre való tekintettel *Tóth János* alelnököt bízta meg azzal, hogy a katonai javaslatok parlamenti tárgyalásánál a párt nevében elnökölni felfeladja és a párt határozati javaslatát előterjesztse. *Krasznay Ferenc* bejelentette, hogy a holnapi ülésen a *Bécs-felzárkózás* tárgyában interpellációt intéz a kormányhoz. *Elnök* bejelenti, hogy *Konkoly-Thege János* volt képviselő, a párt tagja meghalt. Ravatalára a párt koszorút küld. A párt végül megbízta *Barabás Bólat*, hogy a holnapi ülésen, ha a katonai javaslatok napirendre tűzésének kérdése felmerülne, a javaslatok napirendre tűzése ellen felszólaljon és követelje, hogy a tisztviselői *fiatalrendesítéséről*, valamint a *beruhálásokról* szóló törvényjavaslatokat előbb nyújtsa be a kormány és tárgyalja le a Ház a tárgyalásra kész egyéb ügyeket, így a költségvetést is.

A *Szederekényi Nándor* elnöke alatt *Függetlenségi és 48-as* párt mai értekezletén beható tanácskozás alá vette a politikai helyzetet és elhatározta, hogy a katonai javaslatok ellen teljes erővel fog küzdeni, amikor is a párt álláspontját kifejező határozati javaslatot nyújt be.

## KÜLFÖLD

**Roosevelt elnök s a newyorki osztrák-magyar nagykövét.** Hengervári *Hangelmüller* László washingtoni követünket a múlt év végén a királyi nagyköveti rangra emelte. Ez alkalomból a nagykövetet Roosevelt elnök december 27-én ünnepélyesen kihallgatáson fogadta s átvette új megbízólevelét. Az egész kihallgatás lefolyása s az alkalommal tartott beszédek tanúságát teitok arról a kitűnő viszonyról, mely jelenleg monárchiánk s az Unió közt fennáll. Ezt az örövendetes tényét úgy a nagykövét, mint az elnök hangsúlyozták kölcsönös beszédükben s az elnök ezt a tényt oly melegséggel üdvözölte válaszában végső passzusában, mely messze túllépi a diplomáciai udvariasságnak rendes határát. Végül az elnök arra kérte a nagykövetet, hogy uralkodójának és népeinek adja tudtára azokat az őszinte

érzelmeket, melyekkel az Unió kormánya és népe viseltetik Ausztria-Magyarország iránt.

**A cseh-német egyezkedés.** Bécsből táviratozzák nekünk: A cseh-német egyezkedési akció ma délután siralmasan végződött. A csehek nevében ugyanis *Facák* kijelentette, hogy ők nem fogadják el a kormány elaborátumát az egyezkedési tárgyalások alapjának s ragaszkodnak ama követeléseikhez, amelyeket ők ellenelaborátumba foglaltak. *Koerber* miniszterelnök hosszabb beszédben válaszolt és kifejtette, hogy 6 reá nézve egyáltalán nem fontos a tárgyalás alapja, mikor egyezkedésről van szó, a fődolog az, hogy létre jöjjen a megegyezés. Ezt rossz néven vették a németek s már most ők helyezkedtek arra az álláspontra, hogy nem vesznek részt semmiféle további tárgyalásokban, mivel a miniszterelnök az egyezkedési akciónak alapjául szolgáló elaborátumot elrejtette, holott a németek csak ezen az alapon voltak hajlandók engedelményeket tenni.

Nem érdektelen konstatálni, hogy a cseheknek ez a rideg eljárása azután történt, amikor Prágában vasárnap, nagy lelkesedéssel ünnepelték a cseh radikálisokat és a *Narodny Listi* ugyancsak vasárnapni számában dicsőítette hősies magukatartását. Az ifju-csehek ilyen viszonyok között attól félnek, hogy már azzal a passzív viselkedéssel is, amelyet a cseh radikálisok obsztrukciójának leküzdése közben tanúsítottak, elvesztik a cseh választópolgárság bizalmát.

A holnapi ülés napirendjének első tárgya a véderőjavaslatok első olvasása lesz, de valószínű, hogy ezt megelőzőleg sorra kerülnek azok a sürgősségi indítványok, melyeket a cseh radikálisok a cukoregyszerhatalmi törvényjavaslat tárgyalásáig elhalasztottak. Még nem bizonyos, hogy minő álláspontot fognak az ifju-csehek elfoglalni a véderőjavaslatok tekintetében. Valószínű, hogy nem fogják annak tárgyalását hátráltatni. Egyébként a holnapi ülés előtt az ifju-csehek klubja konferenciát fog tartani.

**A marokkói lázadás.** Marokkóból a szultánra kedvező hírek érkeznek. A szultán csapatai *Káid Omár* vezetésével megverték a kabilokat, akik közül sokan foglyul estek. *Káid Omár* elküldte hat kabil főnök lejtét a szultánnak, aki azokat palotájának kapujára kifüggesztette. A szultán csapatai 15-én kifosztották s elpusztították a nyugati hiána-törzsenek néhány falvát és sok marhát, valamint foglyot hoztak magukkal, nyilván nem a törzs harosai közül. A szultán serege a nyugot-hiainak ellen jár el és még nem nyomult be a trónkövetelő tulajdon területére. A sereg nagyon lassan nyomul előre. Csütörtökön éjjel néhány rovtmultu ember *Fez* utcáin követ dobálta meg az angol alkonzult. A támadókat azonnal letartóztatták és megbüntették. Az incidensnek nem tulajdonítanak jelentőséget.

**Az elszegényedett Kína.** Az európai hatalmasságok folyton unszolják Kínát, hogy fizesse államadósságainak kamatait, de Kína nem fizet. A kínai kormány a pekingi követekkel közölt válaszában legalább azt mondja, hogy már csak azért sem fizethet, mert az esüst ára időközben tetemesen csökkent, a kínai államadósság szintén tetemesen emelkedett. Ebből pedig, kínai logika szerint, természetesen az következik, hogy egyáltalában nem lehet fizetni. A kínai kormány, mondja továbbá a válasz, igyekszik köteleseit teljesíteni és szívesen megfelelné a hatalmasságok követeléseinek, ha képes volna rá. Amde lehetetlen a követelt fizetéseket teljesítenie. E tekintetben hivatkozik az alkirályok távirati jelentéseire, amelyek szerint lehetetlen az idő emelésével több pénzt behajtani, mert az ország elszegényedett. Kína tehát kéri az idegen hatalmasságok követőit, hogy kormányaiknál járjanak közbe az adósság megfizetésének megkönnyítése érdekében és újra kéri a hatalmasságokat, hogy a vámtarifát az aranyvalutára alapjára állíthassa akként, hogy minden hónap közép-értékű árfolyama legyen a következő hónapban teljesítő vámfizetések árfolyama.

Hogy a rengeteg birodalom elszegényedett, abban a kínai kormánynak igaza is van, meg nincs is. A kínai tengerparti városok tudvalevőleg tele vannak kínai milliósokkal, rizesszelyemkiválókkal, teanyakereskedőkkel és hajótulajdonosokkal, akik Hongkongban lassanként kisajátítják az angol palotákat és bérházakat, akik annyira szorongatják az angol részvényszereseket, hogy például a kalkuttai hongkongi hajótársulat részvényeinek kilenczetezede kínai kézben van. De a kínai adótörvények úgy vannak megcsinálva s az adminisztráció olyan, hogy a gazdagok és ezek kegyencei semmi adót nem fizetnek s az összes teher a roppant tömegre, az alsóbb néposztályokra nehezedik. Ezek tudvalevőleg oly szegények, hogy európai embernek fogalmá sincs róla s annyian vannak, mint a tenger főnyelve. A kulik egymás-

tól meg nem élhetvén, elárasztják Amerikát, elözönlök lassanként Ausztráliát és Polinézia szigeteit. A kínai nép zöme csakugyan szegény s már többet nem fizethet, mint amennyit eddig kizsároltak belőle a mandarinok. S ha a kínai kormány erre hivatkozik (pedig erre hivatkozik), akkor igaza van.

## Császárvíta a birodalomgyűlésen.

Budapest, január 21.

A birodalomgyűlésnek ma mozgalmas napja volt. A költségvetés tárgyalásának folyamán *Volmar* szövötette a császár swinemündeni táviratát, *Bülow* miniszterelnök tegnap beszédét szófelhőnek nevezi, amelyben egy mondat sem lesz logikus és alapos. A táviratot a címzett akarata ellenére hozták nyilvánosságra. Tévednek, akik München tartották a távirat forrásának. Amikor a szónok rá akar térni a császárnak a *Krupp-ügyben* mondott beszédeire, *Köete* és gróf *Ballestrem* elnök között heves szóváltás támad, amelyet a szociáldemokraták zajos közbeszólásokkal kísérek.

*Volmar* előrebocsátotta ugyan, hogy még még csak érteni sem kívánja a *Krupp-ügyet*, hanem a császár beszédét akarja fejtegetni, amely a Reichsraizergerben is megjelent s amely két millió munkást mélyen megértett, de *Ballestrem* erőlesen rászólt *Volmarra* s megfogadta, hogy ameddig ő ül az elnöki székben, addig ilyesmi a birodalmi gyűlésen nem fog megtörténni. Minden pártot nagy lett erre az izgatottságra és különösen a szociáldemokraták tomboltak, de az elnök hajthatatlan maradt.

*Sattler* (nemzeti szabadelvű) a következő szónok. Alighogy belekezd beszédébe, a szociáldemokraták közbekiáltanak: *Hol marad Bülow?* *Sattler* azt mondja, hogy a bajor centrumnak a swinemündi távirat miatt való felháborodása jogosulatlan.

Utána *Bülow* birodalmi kancellár szólal fel.

A birodalmi kancellár *Volmar* képviselővel szemben kijelenti: A monarchia Németországban többet tett a munkásokért, mint amennyi eddig bármely országban történt a munkásokért. A császár át van halva attól, hogy az állam leiadata védőkezét kinyújtani a gazdaságilag gyengék felé és hogy a munkások egyenjogúak legyenek a többi osztályokkal. Mirevaló az a beszéd a bonapartizmusról és caesarizmusról? A német nép alkotmányos jogait soha semmiképpen sem sértette meg a német császár, sem a német fejedelmek vagy miniszterek. Az abszolutizmus úgy amint nem német szó, nem is német intézmény. Az abszolutizmus ázsiai növény. A birodalmi kancellár azután vázolja a német császár és a német kancellár közötti viszonyt. A német nép nem akar arnyékoszást. Husból és vérből való császárt akar. A birodalmi kancellár nem csupán végrehajtó közeg. A császár igen jól téri az ellenmondást és nem is akar oly kancellárt, aki kelő alkalommal ellentmondani nem tud. A birodalmi kancellár ezután így folytatja: A szövetségünk elő fog kerülni a birodalmi kancellár indítványa, amely a választási szabályoknak már a küszöbön álló változtatásokra nézve oly irányú módosítást tervez, hogy a szavazólapok borítékait és a szavazásánál az elkülönített helyiségeket oly kötelezőkké teszi, hogy a szavazást harmadik személyek meg ne figyelhessék. Erre nincs szükség törvénymódosításra, hanem elegendő a választási szabályzat módosítása. (Élnék tetszés.)

A birodalmi kancellár ezután átér az előtte szólóknak a *külpolitikára* vonatkozó íjetegetéseire és Franciaországot illetőleg megjegyzi: Át vagyok halva attól, hogy Németország és Franciaország közt a nyugodt és békés viszony egyaránt megfelel mindkét ország javának, sőt van a kérdéseknek bizonyos száma, amelyekben a két ország kölcsönös előnyükre együtt járhat. En a magam részéről továbbra is a legmondosabban fogom ápolni nyugati szomszédunkhoz való viszonyunkat, akivel a múltban összemértük kardunkat, akinek fényes tulajdonságait azonban éppúgy elismerjük, mint a civilizáció körül szerzett érdemeit és jelentőségét, mint az emberi kultúra egyik legerősebb oszlopát.

Ami a venezuelai ügyet illeti, *Castro* elnök elismerte elvben Németország, Anglia és Olaszország követeléseit és a vitás ügy választott bírósághoz való utasításának előfeltételeihez hozzájárult. A továbbiakat Washingtonban tartandó diplomáciai értekezleten fogják elhatározni. A mi törekvésünk az, hogy a fegyveres akciók mielőbb befejezzük. A blokádtól előreláthatólag megszünk, mihelyt a washingtoni tárgyalások kielégítő eredményt vezetnek. Nem állana a dolog érdekében, ha ma többet mondanék. Mihelyt a helyzet tisztázva lesz, közléseket fogok tenni a birodalmi gyűlésnek. A birodalmi kancellár azután aktaszünetig megcélítja *Volmar* állítását, hogy Roosevelt elnök visszatartotta Németország, Anglia és

Olaszország javaslatait. Hangsúlyozni kívánom — ugymond — hogy a német és angol kormány kölcsönös lojalitással jár el. Annál feltűnőbb az a jelenség, hogy újabb az angol sajtó egy része a németek részvételét vagy résznevetelét a függő politikai kérdésekben nem ritkán tárgyalalagoság nélkül itt-ott nyilvánuló rosszindulattal itéli meg. Midőn Anglia tiltakozott az orosz torpedóhajóknak a Dardanellákon való átkelése ellen, Németország tiltakozásának elmaradását az angol lapok egy része Anglia ellen irányuló német ellenségeskedés aktusának magyarázta félre, bár mindenki, aki méltányolni tudja azt az érdekünket, amely az Oroszországhoz való jó szomszédai viszonyhoz fűződik, mindenki, aki ismeri a hagyományos német politikát a Balkán félsziget politikai vitás kérdéseivel szemben és aki csak földrajzi helyzetünket is veszi figyelembe, keleti kérdésekben nem várhat tőlünk egyebet, mint békés, pártatlan és nyugodt semlegességet, melyben nincs semmi ellenséges a Keleten közelebből érdekelte hatalmak bármelyikével szemben. Még különösebb volt, hogy az angol kormány a velünk való együttműködés folytán otthon komoly támadásoknak volt kitéve. Mert Venezuela eleni közös eljárásunknál ott terjedelmre és csójjára nézve előre pontosan meghatározott akcióról van szó, amelynek feladata, hogy a két ország alattvalóinak teljesen egyforma sértést érkei a nem jóakaratu adóssal szemben érvényesítésének. Mindamellett Angliának Németországgal való együttműködése némely lapban és angol beszédben megütöztetést keltett. *Egy nagy tehetőség megvádoltotta a Rudyard Kipling) még sértetett is bennünket.* Ezek a jelenségek megmagyarázhatók az angol népi bizonyos elkeseredéséből, mely a kontinentális sajtónak Anglia ellen a déljafrikai háború alatt intézett heves támadásaira vezethető vissza. Az ilyen ingerültség nagyon megnehezíti a külügyi politika vezetőinek feladatát. De az uralkodók és a kabinetek viszonyában Londonban és Berlinben nem állott be változás. Idővel bizonyára a közvélemény is meg fog nyugodni.

Miután még két szónok beszélt, a ház a tanácskozás folytatását holnapra halasztotta.

A német birodalomgyűlés tegnapi ülésén Schädler azt a visszatetszést esetelte, melyet a német császárnak a régenshercegezh Swinemündéből intézett távirata kellett Bajorországban abból az alkalomból, hogy a bajor képviselők 100,000 márkát törölt a bajor művészeti költségvetésből. Az eset ismertetése helyett kivonatolnunk Schädlernek a beszédét, mert ebből ugys kiviláglik az ügy.

Schädler: Az én barátaim az alkotmány alapján állnak s a legkeményebb türelmi próbák dacára megadják a császárnak, ami a császárnak. De bizonyos események elrontják a birodalom fölött érzett örömlünkét s aggodalommal töltönek el az imperialista és katonai áramlatok iránt. Augusztus 10-én a császár Swinemündéből a régenshercegezh táviratot intézett, melyben mély megbotrátkozását és fölháborodását tolmácsolta affélek, hogy 100,000 márkát töröltünk a művészeti budgetből, s a megtartott összeget a régenshercegnak rendelkezésére bocsátotta. A régens köszönettel fogadta s azt válaszolta, hogy a kérdéses összeget egy bajor birodalmi tanácsos már rendelkezésre bocsátotta. 60,000 márkát követelt a bajor kormány a művészet előmozdítására, 100,000 márkát pedig műalkotások beszerzésére. A képviselők többsége az előbbi összeget megszavazta, az utóbbit azonban nem, még pedig politikai okokból. A kamara többsége ezzel tiltakozni akart az ellen, hogy a bajor kultuszminisztérium oly gyáván viselkedett a würzburgi egyetem tanácsának egy tiltakozásával szemben. A régensherceg az esetet nem vette zokon. Annál feltűnőbb, hogy egy nem-bajor monarcha e fölött mélyen meg van botránkozva. A császár továbbá rut halálanságról is beszélt a Wittelsbach-ház iránt. A bajor kamara azonban csak kétségbevonhatlan jogát gyakorolta, mikor egy tételt megtagadott. Ez rut halálanság? Hát csak arra való a népképviselő, hogy mindent megszavazzon? A császár távirata annak az elvnek a tolmácsa, hogy regis voluntas suprema lex esto. Tiltakozunk a császár távirata ellen, a császár nem szuverénje Németországnak, nem gyakorolhat ellenőrzést egy szövetséges állam fölött, legkevésbé van korholási joga. Követeljük a birodalmi alkotmány pontos megtartását.

Bilow kancellár azt válaszolta, hogy a kancellárnak az a kötelessége, hogy megóvja a császár szabad véleménynyilvánításának a jogát. Az említett távirat két uralkodó személyes fölfogásának a kiserelése volt s nem birt állami aktus jellegével. A régensherceg a táviratért köszönetet mondott a császárnak, mert jól tudta, hogy a császárnak nem volt szándéka egy szövetséges állam parlamentari ügyeibe avatkozni. Nagyon sajnálja, hogy Schädler oly modorban tárgyalt az esetet.

## HIREK

Budapest, január 20.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Január 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Széll Kálmán miniszterelnök, úgy is mint belügyminiszter, e héten, csütörtökön a kihallgatást megtartja.

— **József Ágost főhercegnél.** A Magyar Nemzeti Múzeum tisztikarának küldöttsége ma délután tiszteletgel József Ágost főhercegnél a budai királyi várpalotában. A küldöttséget Szalay Imre igazgató vezette, tagjai voltak: dr. Horváth Géza, az állattér igazgatója, Kollányi Ferenc jaáki apát, a Széchenyi országos könyvtár igazgató-őre, dr. Schönherr Gyula könyvtári igazgató-őr, levéltárnok. A küldöttséget gróf Szapáry József huszárszázados, szolgálattevő kamarás jelentette be a fenségénél, Szalay igazgató szép beszédben köszönte meg a főhercegnak, hogy ő felségét a Múzeum százéves jubileumi ünnepélyén képviselte. Majd átnyújtotta neki a Múzeum emlék-albumát és egy ezüst és egy bronz emlék-lapot. Az igazgató bemutatla egyenkint a küldöttség tagjait, kikkel a főherceg osztályaiak ügyállása fölött behatóan beszélgetett. Megígérte azt is, hogy meg fogja látogatni a Múzeumot és a néprajzi gyűjtemény számára följajánlotta nejknek, Augustus főhercegnének korsóját, melyet a főherceg saját kezével adott ki *Karthágóban* a földből. A főherceg szívélyes kézszerítással vett búcsút az uraktól.

— **A százsz trónörökös négyváltása.** Drezdából táviratozzák: Lujza hercegnő Gironnal Genfben való elutasása előtt jeggyürüt váltott. Ezt a dolgot itt a főnforgó körülmények közt teljességgel érthetetlennek tartják. A Lónyay gróf pár azért utazott el Cap St-Martinból, mert a grófné nem akart találkozni Lujza hercegnővel. Egy újabb drezdai távirat szerint még nincs megállapítva, milyen alapon fogja kérni a válás kimondását a százsz trónörökös. Miután a polgári törvényszék elválasztotta a házasságot, a trónörökös né férjhez fog menni Gironhoz. A trónörökös-asszony születendő gyermekét föltétlenül el fogják ismerni törvényesnek s a királyi család tagjának.

— **Ebéd az udvarnagnál.** Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnag és neje, Scherr-Thoss Margit grófnő ma délután 6 órakor Andrássy-utj villájukban ebédet adtak, amelyen József Ágost főherceg és Augustus főhercegeasszony is résztvettek. Hivatalosak voltak továbbá:

Szell Kálmán miniszterelnök és neje, gróf Andrássy Aladár és neje, gróf Wenckheim Erigyés és neje, gróf Apponyi Albert és neje, herceg Odescalchi Géza és neje, gróf Pejacesovich Tivadár és neje, báró Révay Gyula és neje, ij. gróf Zichy János és neje, gróf Teleki Tibor és neje, gróf Széchenyi Aladárné, gróf Zichy Erzsébet udvarhölgy, báró Fejérváry Géza és Darányi Ignác miniszterek, Gromon Dezső államtitkár, gróf Csekonics Endre, gróf Széchenyi Béia, gróf Szapáry József kamarai előjáró, gróf Káven Sándor, gróf Wenckheim József; a család tagjai közül a háziúron és háziasszonyon kívül még Adl grófnő, valamint Gyula és Henrik grófok vettek részt. Az ebéd Augustus főhercegeasszonytól jobbra Széll Kálmán miniszterelnök, balra gróf Apponyi Lajos ült, míg József Ágost főhercegnél Széll Kálmáné volt a jobboldali, gróf Apponyi Lajosné a baloldali szomszédja.

— **A spanyol király balesete.** Madridból táviratozzák, hogy a király kocsija tegnap, amikor a király az elpardói vadászatról visszatért, az uton elakadt, úgy hogy a király kissé késett, ami a királyi palotában nagy aggodalmat okozott.

— **Tizza Kálmán özevgye beteg.** Degenfeld Ilona grófnő, Tizza Kálmán volt miniszterelnök özevgye, súlyosan megbetegedett. A betegség híré Nagyváradon kapták fiait: Isván, Kálmán és Lajos grófok, akik Biharvármegye alispánjának a végtségességére mentek Nagyváradra. A hír vétele után a három Tizza nyomban Budapestre utazott s most mindnyájan beteg édesanyjuk körül vannak.

— **Thalóczy Lajos felgyógyulása.** Thalóczy Lajos külügyminiszteri osztályfőnök teljesen felépült súlyos betegségből. Tegnap hagyta el a Vörös Kereszt kórházat és mindjárt el is utazott Budapestről.

— **Kossuth Ferenc állapota.** Kossuth Ferenc állapotában még nem állott be javulás; az ágyat nem hagyhatja el, egész testére kiterjedő súlyos csuszos fájdalmak és nagy láz állandóan kínozzák a beteget. Müller Kálmán tanár, Kossuth kezelőorvosa, a legszigorubb nyugalmat rendelte el. A mai nap folyamán egy a párt tagjai részéről, mint a politikai világ előlékelőjei, köztük Láng Lajos kereskede mi miniszter, nagyszámban érdeklődtek a beteg pártvezér állapota iránt.

— **Főhercegi látogatás.** Augustus főhercegnő ma délelőtt meglátogatta a védnöksége alatt álló Pesti Első Bölcsőde-Egyesület jászsevárosi bölcsődéjét. A főhercegnő megsemlőlte a gyermekek gondozását és az intézet helyiségeit és a tapasztalt rend és tisztaság felett meglegedését nyilvánította. A fenséges asszony az intézelen be a választmány néhány tagja fogadta.

A Pesti Első Bölcsőde alapításának félszázados emlékünnepét folyó hó 31-ikén óhajtották megtartani. Augustus főhercegnő óhajására ez ünnepélyt már folyó hó 26-ikán, hétfőn délelőtt féltizenegy órakor fogják a Jászsevárosi Bölcsődében megtartani. Az ünnepélyen jelen lesz Augustus főhercegnő is.

— **Damad Mahmud basa.** A számkivetésben elhunyt Damad Mahmud basa sógora volt az 1876-ban trónfosztott Murad szultánnak, akinek nővérét vette feleségül. Bár évi 300.000 frank apánasz felett rendelkezett, mégis csakhamar nyomasztó anyagi viszonyok közé került. Betegkedett is és a mostani szultánnak sohasem volt kedvelte. Nagyon is éreznie kellett a trónfosztott Muraddal való sógorság kellemetlenségeit, mert állandóan szemmel tartották. Aztán ismert angol-barát volt és mint mondják, egy a maga, mint feleségének egész befolyását latbavetette, hogy a bagdadi vasútépítés engedélyét az angolok kapják meg, de e törekvése nem sikerült. Már évekkel ezelőtt kegyvesztetté lett. Palotáit elvették tőle és feleségével együtt Pendikbe száműzték. Amikor szökésének híre ment, ezt a lépését nyomasztó anyagi helyzetére és a bagdadi vasútra vonatkozó terveinek meghiúsulására vezették vissza. Majd azt beszéltek, hogy jelentékeny pénzösszeget ajánlottak fel neki, ha visszatér Törökországba. De Mahmud nem bízott az ígéretekben és a külföldön maradt. Előbb Londonba, majd Genfba és Párisba ment, később Kairóba utazott, de a khedive kívánására el kellett hagynia Egyiptom fővárosát. Ugyanugy járt Korfuban is. A görögök eleinte szívesen látták őt, de hosszas diplomáciai alkudozások után onnan is távoznia kellett. Sok hányattatás után Brüsszelben telepedett le, ahol a mult vasárnap befejezte viszontagságos életét.

— **Bál az udvarnál.** Bésből jelentik: A Hofburg gyönyörűen díszített szertartástermében ma bál volt az udvarnál, amelyen gróf Goluchowski külügyminiszter, Pitreich hadügyminiszter, az összes osztrák miniszterek Koerber miniszterelnök vezetése alatt, az udvari méltóságok, a diplomáciai kar a hölgyekkel, a tábornoki kar és a főnemesség vett részt. Fél 9 órakor megjelent a király Ferenc Ferdinánd főherceg és a többi itt tartózkodó főhercegek és főhercegnők és az uralkodóház tagjai, mire a bál megkezdődött. A bál alatt 6 felsége többeket, köztük különösen a diplomáciai kar tagjait megszólította. A kottillon után az udvar és az egész társaság a szomszédos termekbe vonult vacsorára. Ezután folytatták a bált, mely csak éjfélkor ért véget. Ó felsége a bál végéig ott maradt.

— **A német trónörökös Fétérváron.** Fétérvárról jelentik, hogy a visszenteselés szertartását a teli palota Jordán-kapuja előtt a német trónörökös is végignézte a palota díszterméből a oár, a cárné és az özevgye cárné társaságában. A szertartás után díszreggeli volt a cárnál. Azután a trónörökös a német nagykövét jelenlétében átadta a cárnak Vilmos császár ajándékaként a német haditengerészet legújabb sorhajójának, a Braunschweignek a modelljét. A modelt báró Schimmelmann német haditengerészeti attasé magyarázta meg. Este hét órakor díszbál volt, amely után a trónörökös színházba ment. A német trónörökös kissé meghült és emiatt az utolsó pillanában kénytelen volt lemondani arról a szándékáról, hogy Novgorodba utazik a vyborgi ezred megtéktetésére, amelynek tulajdonosa a német császár. A német trónörökös egy hajómodellt adott át a cárnak. Ez a hajómodell egy méternél hosszabb és a legparányibb részletekig megmagyarázza az egész felszerelést és így tanúságot tesz arról a nagy bizalomról, amelyvel a német haditengerészet az orosz iránt viseltetik. Ez az ajándék tehát, mint egy német lap hangsúlyozza, újabb szem abban a lánban, amelyet a danzigi és revali flottagyakorlatok teremtek.

— **Jubileum.** Dr. Christian János, a nagyszombati közkórház igazgatója e hó 18-án ünnepelte 25 éves jubileumát. A város színe-java megjelent a közkórház ünnepiesen leidszített termében. A jubiliás orvost Petőcz vármegyei főjegyző köszöntötte fel és átadta neki a közigazgatási bizottságnak legutóbbi gyűlésén egyhangulag hozott elismerő oklevélét. Dr. Christian János meghatóttan mondott köszönetet a figyelemért. Az ünnepélyen jelen voltak Klempa Bertalan alispán, Pantocsek József kórházi igazgató és számos poszonyi, nagyszombati és vidéki orvos. Üdvözölő táviratok nagy számmal érkeztek, köztük Rakovszky Istvánról, dr. Emmer Kornéltól, Raisz Gedeontól és dr. Csatóry Lajos miniszteri tanáostól.

— **A budapesti közuti vaspályatársaság miniszteri biztosa.** Mint értesítünk, a kereskedelemügyi miniszter a budapesti közuti vaspályatársasághoz miniszteri biztossá Vértsey Kálmán miniszteri tanácsost nevezte ki.

— **Koszorúk mellőzése.** Illatos virággal bucsuzunk szeretteinktől, rózsával köszöntjük utóljára a halottat, akinek élete csupa tövis vala. A halál békeséget és könnyűletheletet visz a szomorúság hajlékába és irítoztató diszharmonia, mikor az élet tragédiáját pompázó virágok üdősége festi színesre. De bánatos kesergésében megszólal a szív, mondván a koszorúk láttára: miért e cifrázkodás, mikor annyi a szegények és nyomorgók! Olvassuk is a hióbposta feketeketereit írásaink, hogy koszorúk mellőzése kérik... A gyászoló mindenütt vigasztalást keres és abban is talál némi megnyugvást, ha a halott emlékének megtisztelése révén a szegények jutnak segítséghez. De gondolt-e vajjon valaki arra, hogy a mellőzött koszorúk megváltása egyik helyen enyhíti a nyomort, másutt meg kenyeret vesz el iparkodó, dolgozó emberektől? Ma hallatják panaszukat azok, akiket munkájuktól és keresetüktől foszt meg a gyász idejének immár általános jótékonysága. Az Országos Kertészeti Egyesület választmányi ülésén *Hem* János panaszkozott, hogy a szegények támogatása címén temetőknél mellőzik a koszorúkat, illetőleg jótékony célra adott öszszgekkel megváltják. A jótékonyság e módjának gyakorlói nem gondolják meg, hogy a másik oldalon viszont számos kertészeti munkástól, kereskedőtől vonják el a megélhetés alapját, sőt az egész iparág főnyálását veszélyeztetik. *Mihálovics* Béla indítványt is tett, hogy a nagyközönséget föl kell világosítani és felkérni, hogy — a kertészet létérdekére való tekintettel — a koszorú-elhelyezés kegyeletos szokását ne hagyja el ridegen; mert bár az így megtakarított öszszgekkel jótékonyságot végez, másrésztől azonban — és talán nagyobb mértékben — számos családot dönthet inségsbe s a kertész-iparagat is veszélyezteti. Az indítványt el is fogadták. Hogy lesz-e fogadtatja a kétségkívül figyelemreméltó kérésnek, azt nem lehet tudni. Es nehéz is eldönteni, hol itt az igazság és kinek a panaszra kíván előbb meghallgatást, a virágkerteszeké, avagy a szegényeké. A szegények segítségével az elegendő mértékét még nem érték el, ne is történjék fogyatkozás a humanizmus munkásságában. De adjunk kenyeret azoknak is, akik a virágokat gondozzák, ápolják és nemessitik, hiszen ők az élet ridegsége ellen való harchoz szolgáltatják a fegyvert, színt és illatot vegyítik e nagyváros prózájába...

— **Pulszky Ágost könyvtára.** A Társadalomtudományi Társaság választmányja *Hegedüs* Loránt előktele alatt legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy néhai Pulszky Ágost könyvtárát, melynek rendezése és lajstromozása már befejeződött, közhasználatra fogják bocsátani. Ez alkalomból a társaság választmányja a könyvtár adományozóját, özvegy Pulszky Ágostné, alapítótaggá választotta meg, amiről gróf *Andrássy* Gyula társasági elnök meleghangú levélben értesítette Pulszky Ágostné. Egyúttal elhatározta a választmány, hogy a társaság jövedelmének egy részét évente tértesszi elő célból, hogy adandó alkalommal Pulszky Ágost arcképét valamely hírneves festőművésznek megfestesse; a képet a társaság a Nemzeti Múzeum képtárána szándékozik ajándékozni. A Pulszky-könyvtár állandó továbbfejlesztésére és gyarapítására a választmány nagyobb öszszgek szavazott meg. Végül dr. *Somló* Bódog titkár bejelentette, hogy a társaságnak már 250 tagja van, úgy hogy a tagok száma két év alatt megkétszereződött.

— **Katonai ünnep.** Az idén augusztusban lesz hatvan esztendő annak, hogy *Ferenc József* király tulajdonosa lett a 11. dragonyosreznek. A király engedelmével a jubiléi dragonyosreznek ezt az évfordulót nagy ünnepel fogja megülni. A jubiléi ünnepségek augusztus 4-ikén kezdődnek *Stocker* auban, ahol most a 11. dragonyosrez állomásozik.

— **Jótékony adományok.** *Óbudai* előfizettségével 2 koronát kaptunk az ingyen kenyér javára. Ugyanerre a célra *Sz. J.* Csaktoyáról 2 koronát küldött. — A jótékony adományokat rendeltetésük helyére juttattuk.

— **Bubics püspök pástorlevele.** *Bubics* Zsigmond kassai püspök abból az alkalomból, hogy XIII. Leó pápa február 20-ikán éri el a megválasztásának 25-ik évfordulóját, körlevelet bocsátott ki, felhíván a papságot, hogy az egyházkerületi templomiban ünneppel ünnepeljenek. — A kitiűnő főpap a kassai püspökség történetének a megírására 1000 korona díjat tűzött ki, amelyet 1904. február 28-ikáig kell beküldeni. Ha a munka 12 nyomtatott lvnél nagyobb terjedelmű lesz, akkor ivenkint külön 50 korona díjban részesül a szerző.

— **Az égő petróleumforrások.** *Boriszló*vól távratozzák, hogy az *Etna*-tárna teljes szélesöndben meg folyton-ég. Negyven-munkás szakadtalanni azon fáradozik, hogy a tárna nyílásait földdel betömjék. Az égő petróleumnak azonban oly nagy a feszítő ereje, hogy felveti a nagy földrétegeket.

— **Drótnélküli távratolás a tenger-alatt.** Az bizonyos, hogy a találmányok korát éljük, s egyik találmány lázasan inspirálja a feltalálók újabb meg újabb meglepetések szerzésére. A drótnélküli távratolás ma most a tenger alatti drótnélküli távratolás feladásáról adnak hírt Amerikából. *Mundy* Arthur és a nemrég ohiyott *Gray* chicagói tanárok olyan készülékeket találtak fel, amelyekkel minden fennakadás nélkül, a legnagyobb könnyűséggel lehet a tenger alatt távratolni. Az új készülékkel, amely valószínűleg nagy változásokat fog létrehozni a hajózásban s a tengeri stratégiaiban, sokkal könnyebb a távratolás, mint a levegőben, mert a víz a hangot hidegben, melegben, zivatarban, esendes időben egyformán továbbítja. *Mundy* és *Gray* találmányával a parthoz közeledő hajónak már tizenkét angol mérföldnyi távolságról lehet jelzéseket adni s a hajó közeledtéről egész biztosan meggyőződhetni. A ködben a parthoz közeledő hajó helyzetét is a legpontosabban meg lehet határozni ezzel a készülékkel s a világítótoronyot a parttal állandó összeköttetésben lehet tartani. A két amerikai tanár találmányát szakértőknek is bemutatta. A kísérleteket egy külön, erre a célra készült hajón, a *Seegloek*en hajtották végre. A hajó közepén egy nyílason keresztül bocsátják le a villamos készülékkel ellátott harangot a vízbe. Egy kis gázoláng gép szolgáltatja az erőt. A harangot villamosság segítségével szabályozva, a kívánt kombinációkban hozzák csengésbe. A betűket meghatározott számú csengésekkel jelzik. A feltalálók a parttól tíz mérföldnyi távolságban egy egész sor harangot akarnak a tenger alatt felállítani s ezeket villamosság segítségével hozzák csengésbe. Mindenik harangnak más lesz a hang magassága, úgy hogy a közeledő hajó, amely a harangok elhelyezését ismeri mindig könnyen tájékozhatja majd magát.

— **A párbajellenes mozgalom.** A párbajellenes magyar liga előkészítő bizottsága a hó 25-én, vasárnap délelőtti 11 órakor a VI. kerületi előjáróság üléstermében tartja előértekezletét és felkéri ez uton mindazokat, akik az ügy iránt érdeklődnek, hogy minél számosabban jelenjenek meg. *Alfons* Bourbon herceg a Magyar békeegyesület választmányának egyik tagjához ezt a levelet intézte:

Mint hogy rövid bécsi tartózkodásom alatt a párbajellenes liga ügyeivel rendkívül igénybe voltam véve és azután egy hosszabb külföldi utra indultam, csak ma vagyok azon helyzetben, hogy múlt év november 22-iki becses levelére válaszoljak; mindenekeelőtt hálas köszönetemet fejezem ki mindazért, amit a jó ügy érdekében eddig megtenni szives volt. Örömmel értesültem arról, hogy a magyar békeegyesület választmányának többi tagjai is eszmény propagálásában élnek részt vesznek, amiért nekik rendkívül hálaival tartozom. A bátor nagyváradiak példája kétségkívül meg fogja hozni áldásos gyümölcsöt és meg vagyok győződve, hogy egész Magyarország nemcsak a civilizációs és humanus ügyünkhöz csatlakozni fog, velkedve a többi országgal és azokat valószínűleg felülmulva, mivel az ön hazájában minden nemes akciói nagy lelkesedéssel karolnak fel. Örökléke teleteletlen marad előttem az a szíves fogadtatás, melyben Budapestben november hónap részem volt... Olaszországban a közelmúlt időben valóban fényes diadalt arattunk. A legmagasabb körök, a legfényesebb nevek pártkülönbőség nélkül kijelentették, hogy ügyünket a leghathatósabban támogatni fogják. A december hó 21-ikén Rómában tartott párbajellenes gyűlés a maga impozáns nyilvánulásában eszmény újabb győzelmét jelentti. Ausztriában ligának immár szilárd alapon nyugszik (eddig körülbelül 5000 tagja volt), éppúgy Németországban. Önnek ismételtlen hálas köszönetet mondva, maradtam nagybecsűlegem kifejezése mellett, szívesen üdvözlélek: *Alfons de Bourbon et Autriche-Este*.

— **A pozsonyi postapalota tervpályázata.** A pozsonyi posta-és távratpályáztatás második pályázatára 31 pályázó 37 pályatervvel jelentkezett. Az első 1500 koronás díjat *Pártos* Gyula, a második 1000 koronás díjat *Petz* Samu, a harmadik 500 koronás díjat *Riemer, Károlyi* és *Márton* építésszek nyerték meg. A pályatervet január 26., 27. és 28-án a kereskedelmi minisztérium hetedik szaktárlatában (Albrecht-ut 3.) délelőtti 9-től 2-ig megtekinthetők. E határidő letelte után a pályadíjat nem nyert pályatervet átvehetők.

— **Ingyenkenyér.** A Podmaniczky-utcai kenyérszótintézmény javára újabb a következő adományok érkeztek: Névtelen (Vészi József országgyűlési képviselő által) 1000 korona, *Prajsák* Zsigmond 2000 korona. A kenyérszótintézmény január 13-án 5,530 adag kenyeret osztottak ki.

— **A Dunáról.** A budapesti folyamammérségekhez érkezett mai jelentések szerint ma a Duna az egész szakaszon apadóban van. A Ióvárosnál a víz tegnap óta 35 centiméterrel apadt, s mai magassága 175 centiméter. Az ország összes folyói erős zútlásnak indultak s közöttük több már be is állt. A Dunán a jég oly erősen zajlik, hogy a gőzhajózó társaság a már megindított hajózat Zimony és Orsova között kénytelen volt beszüntetni. A kis propellerek természetesen már napok óta nem járnak.

— **Az anya.** Szomorú és megindító történet indult világgá Párisból. Egy anyáról van benne szó, ki szeretete révén juttatta fiát a börtönbe. Legérdekesebb benne, hogy a rendőrség az anyai szeretetet csapdának állította fel s mikor a szegény öreg asszony észrevette a bajt, már minden visszazívás hiábavaló volt. Az érzékeny lelkeket meghatót historiában *Quichetan* rendőrtisztviselő az értelmi szerző. Nemrég ugyanis egy *Meunier* nevű megszökött rab került a rendőrség fogságába. Az volt a vétké, hogy nem tudta elviselni a katonáskodást, többször megszökött ezredétől, amiért végre ötszáztondeli kényszerzermunkára ítélték. Madagaszkábra akarták vinni, de utközben a rabokat szállító hajóról megszökött s azóta nyoma veszett. Most ismét közrekerült, de a rendőrségen azt mondta, hogy ő nem *Meunier*, hanem *Maignan* *Gaston*, belga alattvaló. Az arca annyira megváltozott, hogy egykori ismerősei, amikor hangját is megváltoztatva beszélt velük, nem merték határozottan állítani, hogy a fogoly csakugyan *Meunier*. Ekkor *Quicheteau* rendőrtisztviselő kikutatta *Meunier* anyjának lakóhelyét és az öreg megtört asszonyt elhívatta a rendőrségre, anélkül, hogy megmondta volna neki, miről van szó. A rendőrségen azután minden bevezetés nélkül így szölt hozzá:

— Asszonyom, ön tudja, hogy mi történt a fiával? Szökéséért elítélték, de neki sikerült megmenekülni. Most azonban újra közrekerült. A szegény, megtört öregasszony zokogni kezdett, de ez nem indította meg a rendőrtisztviselőt, hanem parancsot adott, hogy hozzák be a rabot. Amint *Meunier* né meglátta a fiát, felkiáltott:

— Fiam, én édes fiam, mi történt veled? — feljé sietett, hogy megölelje, de a fiu elhárította az ölelést s így szölt:

— Csalódik asszonyom! Nem ösmerem! Soha se láttam.

A szegény asszony rögtön megértette, hogy ő itt akaratan kívül tanuskodott. Hiába tagadott a fogoly, a rendőrség jól tudta, hogy az anyaszem nem csalódott s vitte a fut el a börtönbe.

— **Éltűt nagykereskedő.** Nagy feltűnést kelt a Ióváros kereskedelmi körében *Steinberger* Mór Ióvárosi nagykereskedő hirtelen eltűnése. E hó 18-án megjelent a Iókapitányságon *Sgalitsor* Gyula ügyvéd és panasz tette *Steinberger* ellen csalásért és sikasztásért. Az ügyvéd feljelentésében elmondta, hogy *Steinberger* *Kohn* *Henrik* és társa bécsi, *Simetta* és *Figlia* és *Camillo Diets* fiumei, *Steinbacher* és társa nagykanizsai és *Dobrovics* fiumei borkereskedők, összesen mintegy 300 ezer korona erejéig bor vásárolt, részben pedig pénzt vett fel, amely tartozására fedezeti váltót állított ki. A bort azonban hamarosan eladta és amikor fizetésre került a sor, eltűnt *Rökk* *Szilárd*-utcai lakásáról. A rendőrségen *Markovits* Ince rendőrfogalmazó megindította a nyomozást, amelynek a során kiderült, hogy *Steinberger* tényleg eltűnt hazuról és mostani tartózkodási helyét nem tudják. Bebizonyosodott az is, hogy *Steinberger* a nagymennyiségű borokat a vasuton nyomban eladta *Frenud* *Ignác* paksi borkereskedőnek és a központi városában levő *Magyar Borháznak*, ami csak megerősíti, hogy *Steinberger* meg akarta károsítani hitelezőit. A rendőrség a bünygyi aktákat áttette az ügyészséghez, ahol *Fleischer* Kornél vizsgálóbírónak osztották ki. A vizsgálóbíró ma délben a megszökött borkereskedő ellen előfogatási parancsot adott ki.

— **A tapasztalás iskolája** címmel három előadást tart *Gutenberg* Pál a magyar tanítók otthonában (József-körút 8. szám. I.), az első holnap, január 22-én, osütörtök este 7 órakor, melyben az tárgyalja, hogy miképpen próbálták elődeink a természetet és a valóság világot az iskolában megfoghatóvá tenni.

— **Ellopott ezres bankók.** Keeskemétről távratozzák: A temesvári levélből a mozgópostán ellopott ezresbankók közül az osztrák-magyar bank itteni főkájánál egyet beváltottak és ez a pénz négy nap alatt hat kézen ment keresztül. A számaról felismert bankjegy az osztrák-magyar bank főkájához került vissza. A rendőrség nyomon van.

— **Halálözás.** Dr. *Frim* *Jakabot* és nejét súlyos csapás érte; *Ferenc* *fiuk* tizenöt éves korában ma hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunyat osütörtökön kisérk örök nyugalomra.

Idősb cosmanossi *Orgró* *Mirabó* *Hugo* Görög-Szent-Imrén elhunyt. Ideiglenesen *Görgény-Szent-Imrén* temetik el. A boldogultat tíz tagból álló családja siratja.

— **Feketehimlő Fiumében.** *Fiuméből* jelentik, hogy néhány nappal ezelőt Pesaróból egy olasz vitorláshajó érkezett oda, amelynek egyik matróza feketehimlőben betegedett meg. A matrózt, akinek állapota aggasztó, a főkkórházba szállították, a hajó pedig a helyi lazarethez vitték.

— **Halálos korcsolyázás.** *Berlinből* jelentik, hogy tegnap korcsolyázás közben egy *Busch* nevű gimnáziumi tanuló és két tanítónő vízbe fullt.

Árcbőr és kezek ápolására **Fortuna-crémel!** Egy tégely 1 kor. Hozzávaló szappan 50 fillér. Teljesen ártalmatlan! Kapható: Schubert Arnold Fortuna-égyet-szerződés Budapest, VII. Csengery-és Dob-u.sarak.



## Józi és a cukorjavaslat.

— Jelenet. —

A Józi: Pápa! Pápa!

As apa: Mi az, fiám?

Józi: Mit szólsz ehhez a cukorjavaslathoz? Én azt szólok hozzá, hogy ez a legjobb javaslat az egész világon.

As apa: Jó!

Józi: Tudod, pápa, mikor olvastam az újságban, hogy a képviselők a cukorjavaslatról szónokoltak, nagyon megörültem. De aztán megint elszomorodtam.

As apa: Ugyan miért?

Józi: Mert nem láttam közte a medvecukor-javaslatot.

As apa: Ne mondd!...

Józi: De igen. Arról mért nem csinálnak javaslatot? Arról is kellene. És savanyu bombóc-javaslatot se láttam.

As apa: Jó, elég volt.

Józi: Nem volt elég. Mindig csak a közönséges fehér-cukorról javasoltak.

As apa: Hagyj már békén!

Józi: Ne obstruálkozzál, pápa. Kellene javasolni, hogy olcsóbb legyen a cukor. És a cukorprémiummal se vagyok megelégedve.

As apa: Hát te tudod, hogy mi az a cukorprémium?

Józi: Hogyne tudnám. Jutalom. Aki a legtöbb cukrot...

As apa: Jó. Látom, hogy tudod. Nos?

Józi: Hát eddig nálam nagyon rossz volt a cukorprémium. Ha én sok cukrot ettem...

As apa: Jósi!

Józi: Nagyon féltalmas volt a prémium.

As apa: Jósi!

Józi: Mindegy. Ennek véget kell vetni. Unom a prémiumot. Minden cukorjavaslatot unok. Minden cukorjavaslat meleg tényezőkké végződik...

As apa: Pofonütlek, Jósi!

Józi: Hanem én tudnék egy kifünő cukorjavaslatot.

As apa: Halljuk.

Józi: Azt javaslom, hogy adj ide két krajcárt cukorra. Ez cukorjavaslat.

As apa: Nahát én pedig, ha megint meghallom, hogy a megtakarított pénzeszemed medvecukrot vásárolsz, megverlek. És tudod, ez mi lesz?

Józi: Ha cukornáddal versz meg, akkor cukorprémium.

(Elzsalad.)

— a. —

## FŐVÁROS

(\*) A horvát utlevelek. A főváros holnap, szerdai közgyűlésén egy könyvnyomatos szerint szóba fog kerülni a horvát utlevelek ügye. Durán Béla és még néhány bizottsági tag indítványt nyújtottak be a közgyűléshez olyan célból, hogy a főváros írjon fel sürgősen a főrendiháznak, a képviselőháznak ama határozata ellen, amely a horvát utlevelek kiállításánál a magyar állam egységét felelté és nemzeti jellegét megtagadta.

(\*) Diskut a Vámház-téren. A főváros hatósága pályázatot hirdetett egy vasból tervezett diszkutára. A pályadíjat Arkóczy Sándor nyerte el s a képzőművészeti-bizottság most azt javasolja, hogy ezt a kútat, mely 27.200 koronába fog kerülni, a Vámház-téren levő parkban állítsák föl.

(\*) A kéményseprők kerületel. A főváros néhány év előtt a kéményseprőkerületek kérelmére módosította a kéményseprő-szabályrendelet második szakaszát s a kéményseprő-kerületek számát negyvenhátról ötvenegyre emelte föl. Kimondotta a város, hogy a közigazgatási kerületben a háztulajdonosok szabadon választhatnak a kéményseprők között. A közgyűlés határozata ellen többen fölébtek. A kereskedelmi miniszter valamennyi fölébbezést elutasította s kijelentette, hogy jóváhagyja a módosítást. Csak azt kívánja, hogy a módosított második szakaszt illessze be a főváros a szabályrendeletbe s az egész szabályzatot küldje föl jóváhagyás végett. A főváros tojlesztette a miniszter kívánságát. A kéményseprők újra fölébtek s újra kérték a kényserkerületek visszaállítását. A főváros fölírta ellenzete a kényserkerületek visszaállítását s kimutatta, hogy amíg kényserkerület volt, sokkal több volt a tüzeset mert a kéményseprők tudva, hogy a háztulajdonos máshoz nem fordulhat, nem sokat törődtek a dologgal. A kereskedelmi miniszter ma visszaküldte a szabályrendeletet s kijelentette, hogy követeli a kényserkerületek visszaállítását, mert a kéményseprők ma is szegények s ha a szabad verseny mellett a kerületek számát még ötlet emelik, akkor nem tudnak megélni. Ha a kényserkerületeket visszaállítják, akkor a kerületek számát hatvanra is föl lehet emelni. A miniszter szerint csak a véletlen a jobb építkezés az oka, hogy a kényserkerületek

megszüntetésé óta a tüzesetek száma jelentősen csökkent.

(\*) A Millacher-féle szökőkút. A budai Korvin-térre tervezett Millacher-féle szökőkút ügyében most tojlesztette elő az ítéletet a pályabírók. Elszerint a beérkezett pályaművek közt egyetlen egy abszolút betűt sem találtak. A szűri tohát azt javasolja, hogy a pályadíjakat ne adják ki, hanem a legjobb öt pályamű tervezőjének adjanak egyenként 400—400 korona jutalmat s ugyanazt az öt szerzőt hívják föl újabb pályázatra. A főváros képzőművészeti bizottsága ma délelőtt tartott ülésében ehhez a javaslathoz hozzájárult.

(\*) Egyesületek megvívásának. A kerületi előjárások most terjesztik be a tanácsos a jelentéseket az egyesületek megvívásáról. Eddigelő a III., VII., VIII. és IX. kerületi előjárásokok mrtették a jelentéseket, amelyekben kiterjeszkednek az újonnan alakult egyesületekre, a különböző nyelvi- és szakegyesületekre s általában az az értesítést adják, hogy kezeesbeik kisebb bírányokon kívül, amelyeket rögtönösen pótolni lehetett, jelentősebb hibára nem akadtak s az egyesületek az alapszabályoknak megfelelő módon működtek.

## SZÍNHÁZ, ZENE

\*\* A miniszterelnök elismerése. Sall Kálmán miniszterelnök a Monna Vanna nagy sikere alkalmából a következő levelet intézte Semló Sándorhoz, a Nemzeti Színház igazgatójához:

Nagyságos ur! Örömmel és meglepődéssel értesültem arról a sikerről, amelyet a Nemzeti Színház Maeterlinck Monna Vanna című drámájának előadásával elért.

Annak a mély hatásnak előidézésében, melyet a darab a Nemzeti Színház közönségre gyakorolt, a dráma érdekes lélektani rajzán és költői szépségén kívül nagy része volt az előadásnak is, mely ugy a játék, mint a mű rendezése és kiállítása tekintetében is teljesen éryenyre juttatja a mű szépségét.

Nem mulasztom el az alkalmat, hogy a Nemzeti Színház eme fényes sikeréért elismerésemet ne fejezzem ki azoknak, akiknek ebben főreszkül volt: első sorban nagyságodnak, továbbá azoknak a közreműködő művészeknek, kiknek a darab sikere köszönhető. Amidőn tehát annak a várakozásomnak adok kifejezést, hogy a nagyságod vezetése alatt levő színház a most tapasztalt buzgalommal és lelkesültséggel fogja továbbra is érdemeit gyarapítani, tekintélyét ugy itthon, mint a külföld előtt emelni, kérem, fogadja elismerésem kifejezését s közölje mindazokkal, akiket megillet.

Budapest, 1903. január 17-én.

Sall s. k.

Maeterlinck rendkívüli sikert drámájának, a Monna Vannának csütörtökön lesz a legközelebbi, tizenegyedik előadása a Nemzeti Színházban. Az eddigi tíz előadás kivétel nélkül teljesen eladott — sőt naggyobbrészen elővételben eladott — ház előtt folyt le. Ugy hogy a Monna Vanna előadásai olyan anyagi eredménnyel jártak, amelyre még nem volt példa. A tizenkettedik előadás vasárnap este lesz.

\*\* Az Operaházban holnap, szerdán méresekelt helyárrakkal, béreltszűnethen (6. sz.) Jancsi és Juliska kerül színrő M. Rottler G., Váradi M., Payer M. Berta M., Kass M., Paloczyné és Várady S. közreműködésével. A dalmú után a Művészterem bailetet adják. Az előadás délután 5 órakor kezdődik.

\*\* Műsorváltás a Nemzeti Színházban. Lányos Ilka mako: reketsége miatt a holnapra hirdetett Molliere-esté a Misanthrop és a Soapin furianjángi előadása elmarad. Helyette az Ahol szokoznak, Pailleron vigjátéka kerül színrő; ez alkalommal a főszerepeket Prielle Kornéia, Ligeti Juliska, Helvey Laura, Molnár Rósi, Mihályfi, Desső, Horvath és Gyenes tojják játszani. A két Molliere-darab előadását e hét szombatián tartják meg.

\*\* Délutáni előadás a Vigaszínházban. A Vigaszínházban holnap, csütörtökön délután rendkívüli méresekelt helyárrakkal Ocskay brigáderrel adják ifjúsági előadásul. A hét minden estéjén a Kis jászok kerül színrő, amely elörendű kasszadarabnak bizonyult.

\*\* Trouville gyöngye. A Magyar Színházban most folynak az utolsó próbák Wanda Gusztáv szép zenéjű operettjéből. A Trouville gyöngyéből. A darab komikus főszerepét Sziklai Kornél játssza. Lucy, egy amerikai asszonyt, a Trouville gyöngyét Szesteyt Elza. Ráthonyi Akosnak egy barkeeper (pincér) szerepe jutott. A többi főszerepét Tomcsányi Rusi, Kornai Berta, Sziklainé, Lányi Edit, Marosi Adél, továbbá Faragó Odőn, Bubos Árpád Mátai, Szomori és Gréth játsszák. Az I. leivonás a Típolet nevelőintézetének kerti tornahelyén történik, a II. a trouvillei tengerparton, a III. egy iskolateremben. A bemutatóbélietnek ez lesz a hetedik estéje.

\*\* Coquelein-esték a Vigaszínházban. Coquelein társulatának kedden, e hó 27-ikén, a Vigaszínházban kezdődő vendégereplése a szezon egyik legkimagaslóbb művészei eseménye lesz. Mőjja nyílik a főváros közönségnek, hogy Molliere darabjait a nagy író házában hiven ápoli magamányok szerint rendezett előadásban élvezze, hogy pedig a főszerepekben Coquelein, aki a Molliere-alkítások terén utolérhetetlen.

\*\* Az Országos Színművészeti Akadémia új otthona. Az Országos Színművészeti Akadémia, mely eddig a Nemzeti Színház bérházának negyedik emeletén szorogott, nemcsak a megfelelő új otthonba jut. Az intézet az építendő új zenepalotából kizsorra és így a közoktatástügyi minisztérium azt a Kerepesi-utí házat szemetelte ki hajlékúl, amelyben jelenleg az Uránia tudomány színház van. Átköltözés után is benne maradhatna a tudomány színház, mivel a színiakadémia hetenként csak egyszer tart próbaelőadást. A közoktatástügyi minisztérium az állami beruházási költségönből kívánja földözni a vételárát, mely kerek egy millió korona.

\*\* Magyar művészeti német udvari színház. Az országos színművészeti akadémiának egyik kiváló tehetségtű növendéke volt Bajor Riza, aki két éven át a kolozsvári Nemzeti Színházban működött, majd több a német drámai művészet smoglatába szegődött. Németországban csakhamar megtalálta az elismerést és 1906-tól egy nagy bécsi színház szerződtette. A napokban befejezte Mannheimban nagy sikerrel járt vendégereplését, mely alkalommal Medea-t, Stuart Máriát és Magdát játszotta; az igazgató fényes feltételek mellett szerződtette 1905-ig az ottani badeni nagyhercegi udvari színházhoz első heróinának. A Frankfurter Zeitung hosszabb cikkben számol be Bajor Riza mánheimi vendégerepléséről és a legnagyobb elismeréssel szól fényes művészi tulajdonságairól és tehetségéről.

\*\* A Cornetvilleti harangok szövegírója meghalt. Tegnapelőt hnyet el Párisban Charles Gabet, aki Clairville-lei szövetkező, megírta a Cornetvilleti harangok szövegkönyvét. Gabet számos egyéb színpadi műnek is a szerzője, amelyeknek annak idején nagy sikerük volt.

\*\* Coquelein Berlinben. Coquelein tegnap kezdte meg három estére terjedő vendégjátékát Berlinben. A művész két estén a Lessing-színházban, a harmadikon az udvari operában játszik, ahol a német császár is végig fogja nézni az előadást.

\*\* Vidéki színház. A Kassai Nemzeti Színházban szombat este került rendkívüli sikerrel színrő Niobe, Pasztor és Stoll Károly operetteje. Az újdonságot a következő két napon is szűtölt ház nézte végig s csaknem minden zeneszámot többször meg kellett ismételni, ami a pompás előadásban kívül Marthon Géza jeles karmester érdeme is, ki nagy izléssel tanította be és temperamentummal dirigálta az újdonságot. A címszereplő Aradi Aranka aratót nagy sikert, Dum szerepében Nagy Gyula kacagattta meg a közönséget, azokivül igen jók voltak még Békelly (Harry) és Tarnay k. a. (Ketty).

\*\* A Zenei Magyarorszá X. évfolyam második füzeté érdekes tartalommal jelent meg, divatos zeneműi újdonságokat hozva előfűzetőinek. Előfűzetésbeni negyedében 6 füzetre 3 koronával a Zenei Magyarorszá kiadóhivatalában Budapest, VIII., József-körút 22/24. ahonnan mutatónyűlzetet ingyen küldenek.

## MŰVÉSZET

□ A Szalon szombathelyi kiállítása. A Nemzeti Szalon legközelebbi kiállítását Szombathelyen, a Dunántúl e legregibb kulturális gőpontján rendezi, hoi élénk érdeklődéssel néznek a nagyjelentőségű kulturális esemény elé. A tárlat ügyét Vasvármegye legelőkelőbb vezéremberei vették kezükbe, így Reiszig Ede főispán, Bezerédi alispán, Ernusz Kelemen v. b. t. t., a főrendiház alelnöke, dr. István Vilmos megyés püspök, Brenner Tóbiás polgármester, Elen Gyula országgyűlési képviselő, dr. Edelmann Sebő premontréi igazgató, továbbá a vármegyei kultúregyesület vezetői, gróf Bathányi Lajos v. b. t. t. elnök, Rubos Kálmán tábornok, a képtári bizottság elnöke, Kárpáthy Kelemen premontréi tanár, titkár s kővári Kottó Béla előadó. E férfiakból rendező-bizottság alakult mely tegnap a megyeházán ülést tartott, hogy a módozatokat megbeszélje. Az értekezlet, melyen a Szalon részéről dr. Bőza Miklós titkár vett részt, elhatározta, hogy a kiállítást a vármegyehez diszteremben tartják meg, melyet erre a célre készsöggel engedte át az alispán. A vernissage 8-án lesz, amikor a Vasvármegyei Kultúregyesület közgyűlést tart, művészeti előadással egybekötve. A kiállítás védőjéül Sall Kálmán kéri fel a Szalon. A szombathelyiek nagy finnepségekké várják a tárlatra ránduló fővárosi művészeket, akiknek tiszteletére bankettet s bohémestét rendeznek.

## TUDOMÁNY, IRODALOM

## Herczeg Ferenc alelnök.

Budapest, január 20.

A Petőfi-Társaság ma délután 5 órakor rendkívüli közgyűlést tartott az Akadémia képez-termében és — ami előrelátható volt — Herczeg Ferencet választotta roppant majoritással alelnökkül. Jókai Mór, a Társaság nagynevű elnöke, volt az első megjelentek sorában. Rajta kívül még huszonhat rendez tag gyűlt össze öt óráig az Akadémiában: báró Dóczy Lajos, Szano Tamás, Kenedi Géza, Endrődi Sándor, Ambrus Zoltán, Ábrányi Emil, Váradi Antal, Sebők Zsigmond, dr. Ferenczy Zoltán, Sebők Endre, Sz. Nogáll Janka, László Mihály, Jakab Ödön, Neugebauer László, Prém József, Erdődi Béla, Edöksi Viktor, Szalay Gyula, Abafi Lajos, Kabos Ede, Zempléni Árpád, Pap Zoltán, Korösa Pál, Bodnár Zsigmond, Hatala Péter és dr. Ferenczy József.

A választó ülés elején Ábrányi Emil levelet kapott Herczeg Ferencőtől, aki jelöltségének a visszavonását kérte abban az esetben, ha való az az állítás, mely több lapban megjelent, hogy Jókai Mór más jelöltnél a megválasztását óhajtáná. A levélnek erre vonatkozó pontjai így hangzanak:

Sokkal nagyobb hódolattal viseltetem Jókai iránt és sokkal jobban tudom, mekkora erkölcsi kincse az ő neve a Társaságnak, sem hogy bármiben is az ő óhaja ellenére kívánék cselekedni. A Társaságnak felem irányuló bizalma fölötté kitüntet, arról azonban szó sem lehet, hogy ezt a kitüntetést Jókai ellenére elvállalhatnám. Igen kérek tehát, légy kegyes ő méltóságához egyenesen kérdést intézni, hogy óhajja-e az én megválasztásomat, vagy sem.

Ábrányi Emil a levelet azonnal megmutatta Jókai Mórnak és a koszorú költő kijelentette, hogy ő a Petőfi-Társaság nagygyűlése után első sorban Herczeg Ferenchez fordult és csak akkor emlegette más jelöltnél a nevét, amikor Herczeg Ferenc válaszból azt vélte kiérteni, hogy Herczeg az alelnökséget nem fogadná el. Most pedig a levélben felvetett kérdésre az a határozott választ adja, hogy a legmelegebben óhajtja Herczeg Ferenc megválasztását, még pedig hőfellekkidással. Óhajtja továbbá, hogy Herczeget ki-döntés hozza el az Akadémia termébe.

Ez az utóbbi óhaja rögtön teljesült. A Társaság két tagja: Sebők Zsigmond és Prém József kocsira ült és Herczeg Ferenc lakására hajtatott. Az előbbi óhájának az alapszabály vetelt gátát, mely feltétlenül a titkos szavazást rendeli el. A tagok tehát hozzáfogtak a titkos szavazáshoz és ócdnlásokáikat egyenkint beledobták a Szalay Gyula cilindrébe. Huszonhét szavazt közül huszonhárom esett Herczeg Ferencre, akit pro forma Dóczy Lajos ajánlott, mert ellenjelöltje visszalépett. Mindössze négyen voltak, akik üres lapot dobtak az urnába. Jókai Mór mint elnök, a társaság zajos éljenzése közt jelentette ki az eredményt.

Az éljenzés, a taps megújult, amikor kevéssel ezután Herczeg Ferenc megjelent a teremben. Jókai Mór üdvözölte új elnöktársát a legmelegebb kollegialitással.

— Nagy örömmel fogadom a te megválasztásodat — ugymond — és mindnyájan nagy nyereségnek tartjuk, hogy Bartók Lajos, felejtethetlen társam alelnöki székét te foglalod el, a magyar irodalomnak egyik legkiválóbb bajnoka. Én szóitottalak től legelőször és örülök, hogy megalkudtál a skrupulusaidal. Akinek az Isten hivatalt ad, erőt is ad hozzá.

Buzdító szavai után végül arról biztosította, hogy ő is, az öreg elnök, vállelve fog együttműködni a fiatal alelnökkel a Petőfi-Társaság sikeres munkája érdekében. A zajos éljenzések elhangzása után Herczeg Ferenc szép beszédben mondott köszönetet a Petőfi-Társaságnak.

— Korra és érdemekre sokkal fiatalabb — ugymond — semhogy ne tudná, hogy ez a választás rá nézve nagy kitüntetés. Azt is tudja, hogy az alelnökség nemcsak kitüntetés, hanem súlyos kötelességekkel járó állás. Ezeknek a kötelességeknek teljes mértékben meg akar felelni. Programbeszédet nem mond, de biztosítja a Társaságot, hogy új állásában hű, buzgó és tüzes öre lesz a Társaság tradícióinak, annak a nemzeti szellemnek, mely elváhatatlannul öszeörött a Petőfi-kultusszal. Ez a Társaság távol áll a politikától, de attól nem, hogy a nemzeti eszmék propagálásában, a nemzeti haladásért vívott küzdelemben vezető szerepet játszassék, azaz a méltósággal, mely egy előkelő társaságot mindenkor kötelez. Olyan mester mellett, mint Jókai Mór, akit mindnyájan úgy veszünk körül, mint a szent Grált a legendás lovagok, akiknek az istenek megadták a halhatatlanságot, mint Prometheusnak: feladatának a teljesítése könnyebbé

válík. Lankadás nem jöhet rá, amíg ilyen tündöklő példa áll előtte.

Végül arra kérte a Társaságot: tisztelje meg a bizalmával és támogassa a szeretetével. Hosszantartó, lelkes éljenzés követte Herczeg Ferenc szavait. Ezzel az ünnepélyes installáció végetért és a tagok körül-vették az új alelnököt, hogy kézsorítással gratuláljanak neki és biztosítsák odaadó támogatásukról, kollegiális szeretetükről.

○ Az Izraelita Magyar Irodalmi Társaság ma délután a sip-utcai iskola nagytermében közgyűlést tartott dr. Weinmann Fülöp királyi tanácsos elnökelete alatt a nagyszámú tagjainak részvétele mellett. Az elnöki megnyitásban hangzotta dr. Weinmann a társaság áldásdus működését. Felhívta és buzdította a tagokat, hogy alapítványokat tegyenek a társaság céljaira. Dr. Bánóci József Ióitkár képet adott a tagok, hogy alapítványokat tegyenek a társaság céljaira. Dr. Bánóci József Ióitkár képet adott a tagok, hogy alapítványokat tegyenek a társaság céljaira. Dr. Bánóci József Ióitkár képet adott a tagok, hogy alapítványokat tegyenek a társaság céljaira.

A közgyűlés után a társaság felolvasó ülést tartott dr. Bánóci József elnökelete alatt. Elsőnek dr. Kecskeméti Lipót nagyváradi rabbi tartott érdekes felolvasást *A prófétai vallás első közege* címen. A felolvasó Eszajás filozófus-prófeta egysítségűharcát vázolta költői lendülettel. Utána Kobos Andor *Beruria* című bibliai legendáját olvasta fel. Weisz Eiza, egy kolozsvári ügyvéd nagyműveltségű leánya pedig *Nagy leányok* címen olvasott fel, igen szellemesen hasonlítva össze a mai zsidó leányokat a bibliai leányokkal.

○ Az Isten egy. Az áhitat poézisének ihlete ad szárnyaló erőt dr. Kiss Arnold *Az Isten egy* című elbeszélő költeményének, amely most jelent meg esonkis füzetben. Az eposz tárgya az Írás egy magasztos példázatát kelti életre és biblikus hangulat vonja be a költői strófiák hátterét. A hívő lélek szinte lelkesen kíséri a vallásúkrét szenvedő; a maglyán tul is hűséges vértanuk sorsát. A tragédia komorságán mindenütt átcsillog a monoizmus lénséges eszméje. Az egyistenhívés győtrelemmel, vérrel és élettel való megpecsételésének gyönyörű apoteozist zengi dr. Kiss Arnold e nagybub szabásu költeménye, amelyben megvannak mindazok a kiváló kvalitások, amelyek kisebb verseit is értékessé teszik. Filozófikus mélység, őszinte érzés, igaz színek, hatalmas gondolatok és költői szárnyalás; az eposz elemei, amelyek művészi harmoniában egyesülnek. És elbeszélő költeményről lévén szó, az értékéhez tartozó, hogy a meséje érdekes, költői feldolgozása méltó és erkölcsi tanulságokban gazdag. Az eposz nagy hatást keltett, mikor a költő nemrégiben egy ünnepi est közönségének felolvasta, hatása azonban az olvasók körében sem lesz kisebb. A szerző édesatyjának, dr. Klein Mór nagybeeskereki írórabbinak ajánlotta művét, amely az Athenaeum kiadásában jelent meg.

○ Bíró Lajos előadásait, amelyeket a következő három szombatra hirdettek, az előadó közbejött betegsége miatt bizonytalan időre elhalasztották.

## VIDÉK

— (Somogyvármegye) közigazgatási bizottságának Talián Gyula főispán elnökelete alatt tartott: január havi ülésén az új ügyviteli szabályzat értelmében megalkotották az albizottságokat és megállapították a folyó évben tartandó rendes ülések napjait. Orvondetes tudomásul vették, hogy a vármegye adózó polgárai az eddigi évekhez képest is e kötelezettségüknek rendkívüli pontossággal tettek eleget, mert adóhátralék nincsen, sőt túlfizetés mutatkozik. Az ispan bejelentette, hogy a királyi állampénztár összesen 8.161.353 koronát velt át és az átadás és átvételei példás rendet konstalták.

— (Telefonhálózat a Bácskában). Latimovits Pál főispán értekezletet tartott a megyei telefonhálózat ügyében. Az értekezlet elhatározta, hogy a vármegye közgyűlésének a telefon létesítése ügyében előterjesztést tesz. A szükséges 300.000 korona beruházási költséget valószínűleg hosszabb lejáratu kölcsön után fogják fedezni.

— (Községi választások Zsolnán.) A községi választások kimenetelét általános megelégedést keltett. A szabadelvű értelmiség jelöltjei nagy többséggel győztek. Ez a győzelem a magyar tárgyalási nyelvet fogja a városban végleg meghonosítani.

— (A tarócsmogyai választások.) A belügyminiszter tiszegyei törvényhatósági bizottság tagnak a választást semmisítette meg Turócsmezőben a választásnál előfordult különféle szabálytalanságok miatt. Mind a tiszegyei megválasztott bizottság tag a tót túlzók pártjához tartozott. A pótválasztásokat most ejtették meg, amely alkalommal hét magyarpárti és négy tót nemzetiségi bizottsági tagot választottak.

## Nyitlér.

Leghatékonyabb  
arzás  
Guber Forras  
vasas víz  
vérszegénység,  
aló betegségek,  
ideg- és hőrbeteg-  
ségek stb. ellen.

Kapható az összes árványvív-üzletekben, gyógyszerészek drogeriáikban.

Dr. Frim Jakab és neje szül. Goldreich Anna fáj-  
dalomtól megtört szívvel jelentik úgy a maguk,  
valamint gyermekeik: Olga férj. ifj. Neuberger Ignácné,  
dr. Frim Arthur, Aranka férj. Ascher Istvánné, Ödön,  
Margit, Ervin, Jenő, hölgye és számos rokonság ne-  
vében, hogy szeretett

## FERENC

fiukat, ifjú életének 15-ik évében, hosszas, győtrős  
betegség után a Mindenható magához szólította.  
A drága halott földi maradványait cséptörték, és  
január 22-én kisorjúk a gyásznapunkból (Ezersébet-  
királyné-ut 17.) az új izr. temetőbe és ott helyezték  
el örök nyugalomra.

A béke angyala örkődjék hamvai fölött!

(Az a rovat alatt közöltöknek sem tartalmáért, sem alakjáért  
nem felelős a szerkesztőség.)

## TÖRVÉNYSZÉK

§§ A kolozsvári polgármester sajtópöre. A  
Kolozsvárot megjelölő Újságban tavaly Szász Ödön  
hírlapíró keményen megtámadta Szecsina Géza pol-  
gármestert és Deák Pál főkapitányt, akikről azt írta,  
hogy szolidaritásban vannak Megyert Dezős szinzig-  
gatóval s minden igyekezetük odairányul, hogy a  
direktor ur a zsebeit megtömbesse. Ennek pedig,  
ugymond a kolozsvári közönség issza meg a levét,  
mely meg van fosztva mindennemű élvezetől, mert a  
polgármester és a főkapitány bezáratta a dalosarnoko-  
kat, sőt még a tamburásoknak sem engedti, hogy játs-  
zanak. A kolozsvári esküdtségek nyomtatvány által  
elkövetett rágalmazás és becsületsértés miatt két hónap-  
i fegyházra és negyven korona pénzbüntetésre ítélte Szász  
Ödön, akinek semmiségi panaszát ma a Kuria első  
büntetőtanácsa Tassy Pál koronaügyész-helyettes indít-  
ványára visszautasította.

§§ A soproni bankbukás. Sopronból táviratozzák  
ma, hogy az Epítő- és Földhitelbank ügyében a mai  
tárgyaláson elsőnek Zetti Gusztáv igazgatósági tagot  
hallgatták ki. Zetti vagyonos gyáros; állítása szerint  
ő és családja 400.000 koronát vesztettek a banknál.  
Csak a reáliskola első osztályát végezte és evvel magy-  
gárrazza, hogy nem volt meg a kellő szakértelem a  
ellenőrzés gyakorlatására. A vétkes bukásban nem ismeri  
el magát bünsznek, de kihallgatása során kiűnt, hogy  
teendőit felelőtlenül végezte. Praunger József, az O. M.  
B. vezérlikál, neki a bukás előtt csak annyit mon-  
dott: Ne vezetessétek magatokat az orrotoknál fogva  
avval a szélhámmal és iparkodjatok a Lenck-féle  
váltóktól szabadulni! Erre tartották meg azt az igaz-  
gatósági ülést, amelyen Schladerer kimutatta, hogy a  
Lenck-ög elég fedezetet nyújt. Így abbamaradt a  
dolog. Jóhiszeműségének bizonyítására felhozta, hogy  
még a bukás előtt pár nappal is 70.000 forintot bizott  
Schladererre, holott ezt bizonyára nem teszi, ha csak  
sejtelve is lett volna a visszaélésekről.

Schneider Márton igazgatósági tag sem érzi ma-  
gát bünsznek. Mindent megtett, amit lehetett, de  
szakértelem neki sem volt és így nem igen volt lát-  
szolja az ő ellenőrzésének. Az elnök szemrehányá-  
sára azt feleli, hogy most már könnyű beszélni. Az  
elnök rábizonyítja gondatlan és hanyag eljárását.

Mechle József 1874 óta tagja az igazgatóságnak.  
Sohasem vizsgált senmit, a mérlegelést mégis ismét-  
elten aláírta. A milliós bürzeügyletekre vonatkozó  
levelek közül is többet aláírta, de tartalmukról soha-  
sem győződött meg.

Dr. Kania József igazgatósági tag 1876. óta volt  
elnöke a banknak. Ő rá is rábizonyítja az elnök a  
teljes hanyagságot, ami nála annál nagyobb beszámít-  
ás alá esik, mert jogász létező ismerne kellett a  
következőkben. Kania ötvenháromezer korona hit-  
elt vett igénybe a banknál. Az elnök a szemere veti  
a bank kizsákmányolását. Kania azt feleli, hogy 395  
bankrészvényt adott fedezetül. E részvények azonban  
a bank bukása következtében értéküket veszítették.

Gebhardt József, Sopronnak a bankbukás követ-  
keztében nyugalmazott polgármestere 1886 óta volt  
tagja az igazgatóságnak, de 1895 óta polgármester  
lévén, sohasem járt el a bankba. Le is mondott az  
igazgatósági tagságról, de akkor éppen 25 éves jubi-  
leuma volt az intézeinek és nehogy az intézet hittele  
osorbat szenvedjen, kartársai óhajára megmaradt az  
igazgatóságban. Az ügyvitellel nem törődött, mert  
csak jogtudományára miatt választották be az igazga-  
tóságra. Ő is megbízott, mint többi kartárs, a bank  
hivatalnokában. Tagadja, hogy az ő neve vonzotta a  
betevőket a bankhoz.

Délután a bukott bank felügyelő-bizottsági tagjainak kihallgatására került a sor. Az előző kérdései során mindannyian könnyeleneke beismerték, hogy felügyelő kötelességüket hanyagul és felültesen teljesítették. **Béla József** felügyelő-bizottsági tag beismerte, hogy 58.000 koronával volt adósa a banknak, mire előző megjegyezte, hogy a vallomás olybá tünteti fel eljárását, mintha a mulasztásokból hasznót húzott volna. **Kretschy Sándor** felügyelő-bizottsági tag, városi tanácsos avval menti magát, hogy a könyvvizeléshez nem értett. **Prisker Ignác** felügyelő-bizottsági tag ugyanígy érvel. A tanúkihallgatás során **Mész János**, az osztrák-magyar bank soproni főintézketője időnke azt vallja, hogy bár hivatalbeli elődje ajánlta neki, hogy Schladererrel tartson jó barátságot, mégis tartózkodó volt, mert oly aggrasztó jelenségeket vett észre Schladerer magaviseletében, amelyből azt következtette, hogy Schladerer mindenképpen azon igyekezett, hogy az építő-bank által az osztrák-magyar banknál visszlészámított váltóktól megszabaduljon. E bókját el is érte. A vallomás további folyamán kijelenti, hogy Schladerert hazugságon is érte és ez ingatta meg az építő-bank irányában bizalmát teljesen.

**A morgue rejtelmői.**

— Esküdszéki tárgyalás. —

Budapest, január 20.

Egy cikksorozatban súlyos vádakat bocsátott világra a *Független Hirmondó* nevű könyvatos újság a dr. **Ajtay Sándor** vezetése alatt álló budapesti törvényszéki orvostani intézet ellen. Többek közt például azt írta, hogy a boncoló-intézetben a holttestekkel üzérkednek, meglopják a holttesteket s ha a szolgák unatkoznak, foottalbit játszanak a boncoló-intézetbe került hullák fejével s hogy **Ajtay Sándor**, az orvostani intézet igazgatója mindezt tudja és türi, és hasznosítja az intézetnél elfoglalt állását.

**Ajtay** a cikkben foglalt sértő állítások megtorlása végett sajtópört indított a cikk szerzője ellen s a sajtóügyi vizsgálat során **Kerekes Andor** vállalta el a felelősséget, akit az ügyészség nyilvánosan rágalmazás és becsületsértés miatt perbe fogott. Ezt a sajtópört tárgyalta ma az esküdtörvényszék **Agoraszt Péter** bírósági elnöke alatt. Az ügyészséget dr. **Hodászy Antal** képviselte, a vádlottat dr. **Gál Jenő** védte. **Ajtay Sándor** is megjelent s leült az ügyvédek helyén. Az esküdszéki megalakítása után az előző kihallgatás **Kerekes Andor**, aki elmondta, hogy bár ő írta a cikket, de nem érzi magát bűnösnek, mert a cikk tartalma való s Csorba István intézeti szolga feljelentése alapján készült és pedig **Gyórfy József** szerkesztő utasítására.

(Hol ül a vádló?)

**Elnök:** Meggyőződött ön arról, hogy Csorba István feljelentése igaz tényeken alapul?

**Kerekes:** Megkérdtem Csorbát s a feleségét, mielőtt a cikket megírtam s az ő előadásuk keltette bennem azt a hitet, hogy amit mondanak, igaz.

— Ön a valódiság bizonyítására is vállalkozott?

— Igen, s tennartom ezt a kivánságomat.

**Dr. Gál védő:** A valódiságot közérdek szempontjából kívánom bizonyítani tanukkal s okiratokkal. A védő előterjesztése során felhívja az esküdtörvényszék figyelmét arra, hogy a vádló **Ajtay Sándor** az ügyvédek részére tennartott helyen ül, pedig a törvény kijelöli a vádlónak a helyét és semmire sem ott, ahol a védő s a vádhatóság összemérik legyvereiket. Az esküdtöket könnyen megtevesztheti az a kivétel, amit **Ajtay** magánváadó e teremben évez, holott ebben a teremben a törvény előtti teljes egyenlőség szellemen kell, hogy urakodjék. Kéri az előnököt, hogy intézkedjék, hogy **Ajtay** a vádló számára kijelölt helyet foglalja el.

**Elnök:** A panaszos az én intézkedésem folytán ül az emelvényen, ha azonban a védőnek aggályai vannak, kérem a panaszost, hogy üljön az ügyész mellé; a védő előterjesztését jegyzőkönyvbe íktatom.

**Dr. Gál:** En nem azért szóaltam fel, hogy a jegyzőkönyvbe írjak az előterjesztésem, hanem azért, hogy az egyenlőség elve jusson kifejezésre ebben a teremben ezt a kérdést egyszer tisztába kell hozni s kérememre vonatkozóan várom a törvényszék határozatát.

A bíróság a valódiság bizonyítását elrendelte a vádlott közhivatalnokai minőségének szempontjából s a közérdek megóvása céljából, a bizonyítási eszközökül a tanukat az inkriminált cikkel összefüggésben álló egyéb hírlapi cikkeket s okiratokat használja fel. A panaszos helyét az előnök az ügyész mellett jelölte ki s **Ajtay** oda ült.

(A tanuk.)

Ezután megkezdtek a tanuk kihallgatását. **Gyórfy József**, a cikkeket közlő könyvatos szerkesztője vallja, hogy **Ajtay** ő előtte beismerte azt, hogy a szolgák, különösen Csorba, fosztogatják a halottakat, sőt azt is, hogy ez a fosztogatás már esztendőnk óta folyik; feljelentést azért nem tett ellenük, mert nem tudta volna bizonyítani s ő akkor hamisan vádaskodott.

— Ön utasította a vádlottat a cikk megírására?

— Ennek hosszu sora van. Igaz is, nem is. Csorba levelet írt neki, hogy menjen el valaki hozzá s hallgassa meg a haladókó védekezését, elküldte a munkatársát, tudja meg tőle az igazat és írja meg.

**Dr. Gál:** Beszél ön valamikor a boncoló-intézet alkalmazottjával.

— Igen, **Hubert Gyulával**.

— Mondott-e ez önnek valamit az intézetben történetekről?

— Igen, elmondta, hogy a ha'ottakak néha megpofozzák, aztán egymás mellé fektetik valamennyit. **Simonovich** esküdt: Mikor ön elküldte munkatársát Csorbához, tudta, hogy beteg?

— Csorba fizette.

— Amikor a munkatárs beszámolt küldetéséről, mit mondott: Csorba szavai az igazság erejével hatottak rá?

— Azt mondta, hogy sohasem látott még olyan jelenetet, amikor az a haladókó ember összeszedvén minden erejét, elmondta, hogy mi minden történt a boncoló-intézetben s nem ő a bűnös, hanem más.

(A szolga özevegye.)

A következő tanu özevegye **Csorba Istvánnal** volt.

— Látott-e visszaéléseket az orvostani intézetben?

— Igen.

— Ha látott, miért nem jelentette fel?

— Pérfjem tett feljelentést az igazgató ur ellen.

— Láta ön azt vagy tud arról, hogy valaki hullákat megrabolt volna?

— **Hubert** tudom, hogy kegyeletlenkedett a hullákkal.

— De ön is tett feljelentést utólag?

— Igen, 1902. december 13-án dr. **Ajtay** és **Huber** ellen.

— Mit tud arról, hogy mi történt Bözörményi hullájával?

— Azt tudom, hogy **Huber** össze-visszapofozta.

— Hát arról tud-e, hogy napszámosokkal dolgoztatta a kertjét dr. **Ajtay**?

— Igen. Ezeket az asszonyokat az intézet fizette.

A kertet dr. **Ajtay hullarészéki tárgyátalta**. — Még elmondta tanu, hogy **Szabó Miklós** és egy **János** nevű parádés-kocsist fizetett dr. **Ajtay** az intézettel. Azt is vallotta még, hogy a pudert és egyéb piperecikket **Ajtay Huberrel** hozatta. **Huber** egyikben el is dicsékelte **Róza Jakab** temetkezési intézetében.

**A védő:** Van-e valaki, aki látta azokat a kegyeletlenségeket, amiket **Huber Gyula** a holttestekkel elkövetett?

— Igen. **Tasner Ilona** postai kezelőnő látta. **Huber** vezette be őt az intézetbe, mert ő neki az is egyik szokása volt, hogy őt megmutatja azt, hogy ő azt vezeti be a termekbe, a kit ő akar oda bevezetni.

— Hogyan jött ez az egész dolog az újságba?

— A férjem óhajtotta, hogy miután őt lopással gyanusították, tehát minden, ami az intézetben történt, napvilágra kerüljön.

A tanu ezek után a postai vonényekkel igazolja, hogy ő a térje becsületét ennek halála után azonnali rehabilitálni akarta. Az intézet igazgatója ellen részint az ügyészségnek, részint a törvényszéknek feljelentéseket adott be. Irt levelet még a feleségnek is, valamint **Wassies Gyula** közoktatásügyi miniszternek.

Az ügyész ellenzi e tanunk meghiteltetését mert okiratilag bizonyítja van, hogy **Csorba István** feyelemi uton lett elmozdítva, hogy **Csorbanét** összerühethetlensége miatt, mint folyton veszekedő, sőt verekedő asszonyt, ki kellelt tiltani az orvostani intézetből.

A védő ezzel szemben kijelenti, hogy az egyetem feyelemi tanács végzése itt nem lehet irányadó. Ott a magánvádló ur bediktált mindent, amit ő akart. Ezeket a szegény embereket pedig ki sem hallgatták. A törvény szelleme kívánja, hogy a tanut meghiteltessék vallomása.

A törvényszék a tanu meghiteltetését elrendelte, mert törvényes akadály nincsen és mert a vallomás mérlegelése a bíróság eladata.

(Tetemrehívás.)

A bíróság felolvasta **Csorba** feljelentését, amelylyel az egyetem rektora előt elpanaszkodott a boncoló-intézetben urakodó állapotokról. Elpanaszolta, hogy **Ajtay** egy elbocsátott szolga fizetését, drágasági pótlékát a maga részére felvette, hogy az intézet kályháját a saját birlokára vitette, a halottak öltöztetéséért az igazgató 80 forintot vesz fel havonként s a szolgáknak 20 forintot adott, hogy intézet napszámossal a napszámos-asszonyai **Ajtay** lakásán vezessen házi dolgokat s a droguistánál az intézet számlájára vásárolt árucikkeket **Ajtay** hazavitette. **Csorba** elpanaszolta, hogy **Huber** mit csinált a ha'ottakkal s ő ezt **Ajtay**nak is elmondta, aki nem akart, vagy nem mert **Huber** ellen erőlesen fellépni. Kéri a rektort, hogy vessen véget a törvényszéki orvostani intézetben urakodó botrányos állapotoknak.

Elnök ezután **Róza Jakabot** hallgatta ki, aki megadta **Csorbané**nek reá vonatkozó vallomását s kijelentette, hogy **Huber** neki nem tett említést **Ajtay** névéről s piperevásárlásairól.

(Football.)

**Hubert Gyula** boncoló a törvényszéki orvostani intézetben, volt a következő tanu, akiről egyebek közt azt állították, hogy a hullatejekkel footballozni szokott.

— Van-e tudomása a visszaélésekről?

— Nincs.

— Igaz-e, hogy ön az intézetben kegye elsértő módon bánt a hullákkal?

— Nem igaz.

— Mondta-e **Csorbanak**, hogy az igazgató önnek nem mer semmit sem tenni, mert fél őtől?

— Nem.

— Igaz-e az, hogy ön egyikben az igazgatót torkon ragadta?

— Nem igaz. En nem voltam **Csorbával** jó viszonyban.

— Igaz-e, hogy ön egy kályhát szállított ki az intézetből egy szekéren?

— Nem emlékszem, nem igaz.

— Igaz-e az, hogy **Ajtay** tanár feldarabolt hullarészekkel tárgyaltatta a kertjét?

— Nem igaz, mert a nagy bűz miatt nem is lehet.

— Szokott-e ön **Ajtay**né részére az intézet számlájára vásárolni?

— Igen, de külön könyvre.

**Dr. Dolehall** bírósági: Ön most is az intézetnél szolgál ki ott önnek a főnöke?

— Nagyszámban **Ajtay** tanár ur!

— Köszönöm.

**Dr. Hodászy** királyi ügyész: Ön kérte az áthelyezését? Mi oka volt erre?

— Nagy családomban tettem, meg azért, hogy **Csorbáék**kal folytonos civódásban létem.

**Csorbanéval** szembesítettvén, megmaradt tanu tagadása mellett.

**Pólvári** elváltatla ezután az előző **Huber Gyula** feyelemi fölöttele. Az egyetem rektora **Huber Gyulát** az intézetben civódásáért *sagrua dorgaldra* ité le azal, hogy legesekélyebb urabbi panasz esetén állását vesztí.

Következő tanu **Théa** **Endre** nagyiparos volt aki a cserépkályhába tett vallomást. **Ajtay** 1894-ben vett tőle egy kályhát, de ezt a magánhasználatára vette.

A delután folytatott tárgyaláson **Szveg** **Ferenc** intézeti gépész és **Almási** **Mihály** szolgát hallgatta ki először a törvényszék. Egyik sem tudott semmit sem a vádakról. Ugyancsak jelentéktelen vallomásokot tettek dr. **Safranek** **János** és dr. **Kulcsár** **Barna** orvosok, akik a kérdéses időben az orvostani intézetben gyakornokok voltak.

(Egy látogató.)

**Tasner Ilona** postai- és távírási-kezelőnő mint tanu előadta, hogy ő **Csorbáék** szomszédságában lakott. Naponta halotta, hogy **Csorbáék** szidják **Ajtay** és **Hubert**et. Ő megunva ezt a civádokot, hogy véget vessen a vizálynak, megírta **Ajtay**nak, hogy a szolgák őt mivel gyanusítják. Később **Csorbáék** kérésére feljelentést írt az egyetem rektorához. Mikor ezt a feljelentést írta, ügyelmeztette **Csorbáék**at, hogy állításait bizonyítaniuk is kell, mire **Csorbáék** azt felelték, hogy fogják is bizonyítani. **Panaszolták** **Csorbáék** azt is, hogy **Ajtay** tanár mindig **Huber**nek adott **Csorbáék**kal szemben igazat. Elmondta még azt is a tanu, hogy egyikben **Huber** bevezette őt a bonotani intézet hullakamarájába s ott sorra mutogatta neki a hullákat. Volt ott egy öngyilkos anyja, akire agyonlőtt fia rá volt dobva. A többi hullák ott fektüdtek a földön szanaszét. Volt ott még egy leány is, akinek a lábát a villamos átszelt. Mikor e mellett a hulla mellett elhaladtak, **Huber** felemelte a véres lábát, aztán pedig bírtelen eleresztette. A tanu ez nagyon megijesztette s nyomban kiment a hullakamarából.

**Huber Gyula**, szembesítettvén a tanuval, beismeri, hogy csakugyan bevezette a tanut a hullakamarába.

**A védő:** Délelőtt ön azt mondta, hogy idegent engedély nélkül sohasem bocsátott be a hullakamarába? Most itt van a tanu akit bevezetett.

— Ez kivételesen történt.

(Egy „dráma“.)

**Juhász** **Erzsébet** **Csorba** sígornője tanuvalomásában elmondta, hogy fútanuja volt, mikor **Huber** **Ajtay** gazembernek, vén t....snak nevezte s tenyegette. Ő erre mondta sígornőnek, hogy jelentse azt meg az igazgatónak. **Huber** különben őt is bevezette a hullaterembe, ahol akkor egy dráma fektüd.

— Mi az a dráma?

— Hát egy asszony, meg a férje és a két gyermeke. Ezek mellett fektüd egy barna öngyilkos nő holtteste. amelyet igen sértő szavak kísérelésben meg rugott **Huber**. Azt is hallotta a tanu **Hubert**ől, hogy **Ajtay** tanár egy kályhát elvitette jogtalanul onnan.

**Huberrel** szembesítettvén az tagadta, hogy ő mondta vagy szidta volna a tanár-igazgatót.

**Nevada** **Nándor** droguista azt vallotta, hogy dr. **Ajtay** a háziszükségletét a sajátjából fizette s pipereárut pudert, szappant sohasem írtak az intézet számlájára.

**Kovács** **János** intézeti segédszolgá 20 forint havifizetését kap az egyetem gazdasági hivatalától. Ezen fizetésén kívül napközben üres óráiban takarít és más privát munkát végez dr. **Ajtay** lakásán, amelyért teljes ellátást kap tőle.

**Deák** **Sándor**, az egyetem gazdasági hivatalának főnöke kizártnak tartja, hogy valaki hamis nyugta alapján a szolgák fizetését felvehesse.

**Bakonyi** **Ferenc** temetkezési vállalatnál alkalmazottat a védelem idézte meg a tanuk. Kihallgatása folyamán előadta, hogy egy ízben egy dunai hullát akart eltemetni végett elszállítani a hullaterembe. Mivel a hulla nagyon el volt púffadva, nem tért bele az ércokporába, **Huber** késsel felvágta a hulla hasát s a levegőt kiszorította belőle, hogy elhelyezhető legyen a koporsóban.

**Dr. Dolehall** bírósági: Fel volt jogosítva **Huber** arra, hogy ezt a holttestet felvágja?

— Nem.

Ezzel a tanuk kihallgatása véget ért. Következett a bizonyítási eljárás megkezdése s öterjesztendő indítványok sora. Az ügyész kérte tanuul kihallgatni magát dr. **Ajtay** Sándor igazgatót, továbbá felolvastatni kérte a feyelemi vizsgálat során tett vallomásokot, s indítványozta **Huber Gyula** megeskütését. A védő nem ellenezett dr. **Ajtay** tanukénti kihallgatását. De tiltakozott az ügyész által kért iratok felolvásása ellen, egyben ellenzte **Huber** megeskütését.

A törvényszék megvédőrai tanácskozás után elrendelte dr. **Ajtay** tanukénti kihallgatását **Csorba István** szolga elbocsátási körülményeire nézve de mellőzte az ügyész által kért iratok felolvását és **Huber Gyula** esküre bocsátását.

**Ajtay K. Sándor** tanar vallomásában részletesen elmondta, hogy **Csorba** kötelességesség, továbbá feleségének öszférhetetlen, civódó természete miatt kellett az intézetétől elbocsátani.

**Gonda** esküdt **Ajtay** kihallgatása folyamán ros-

szul lett, mire Agoraszto elnök Stampf pateskudiet sorozta be rendes eskudtbirol. Dr. Ajtay kozel mas-jel orag — este tis orag — magyarázta az orvos-tani intezet történetét és fejlődését. Az eskudtek már annyira ki voltak merülve, hogy dr. Hodasz ügyész a tárgyalásnak holnap délelött 9 órára leendő elhallasztását javasolta. A bíróság ezt el is rendelle.

## TÁVIRATOK

**Páris, január 20.** A szenatus a kéttöbbs katonai szolgálati kötelezettségről szóló törvényjavaslat 1—18. szakaszait elfogadta a 12. szakasz kivételével, amelyet üggyöben hagytak.

### Az osztrák cukoradó.

**Bécs, január 20.** A képviselőház cukoradó-bizottsága ma délután 5 órakor összeült és megalakult. Einökké *Syva-Tarouca* képviselőt, helyetteselnökökké *Chiari* és *Kulp* képviselőket választották meg. *Primavesi* azt indítványozta, hogy a cukoradó-javaslat tárgyalását halaszták el a kontingens tolosztásáról szóló javaslat benyújtásáig. Ezt az indítványt 18 szavattal 16 ellenében elvetették. Azután *Baernreither* azt indítványozta, hogy mindenekelőtt és pedig azonnal vegyék tárgyalás a brüsszeli egyezményt, mert ennek részletes tárgyalása ki van zárva, az általános tárgyalással pedig a bizottság el is intézi az egyezményt. Azt indítványozza továbbá, hogy az új cukoradó-törvényjavaslatot és a kontingentálásra vonatkozólag Magyarországgal kötött egyezményt később a cukor-kontingens egyenlőként való tolosztására vonatkozólag az osztrák kormány részéről kiltatásba helyezett törvényjavaslatlal együtt tárgyalják. Ezt az indítványt elfogadták, mire megkezdtek az általános vitát. A tárgyalás folyamán *Kubr* kijelentette, hogy mindaddig nem szavazhatja meg a törvényjavaslatot, amíg a kontingentálást végre nem hajtják és a rayonozást törvényesen meg nem tiltják és a tilalom ellen vétőkre büntetést nem szabnak.

### Delcassé a macedon reformokról.

**Páris, január 20.** Delcassé külügyminiszter bejelentette, hogy Franciaország akciója a macedon-kérdésben állandóan arra irányul, hogy pontosan meghatározott reformokkal javítsanak a macedonok helyzetén. A minisztériumban most erre a kérdésre vonatkozó sárgakönyvön dolgoznak.

### Porosz képviselőház.

**Berlin, január 20.** A porosz képviselőház ma folytatta a költségvetés tárgyalását. *Jadzewski* (longyel) kiemeli a javaslatoknak a lengyelek ellen irányuló támadó irányzatát. *Rheinbaben* pénzügyminiszter azt mondja, hogy mi a lengyelek meg nem változnak, a kormány folytatni fogja az eddigi politikát. *Báró Hammerstein* belügyminiszter kijelenti, hogy a kormány nem tesz különbséget lengyelek és porosok közt. Csak porosz alattvalókat ismer, akiket mind egyenlő mértékkel mér. Több igénytelen felszólalás után az ülést berekesztették.

### Ribot beszéde.

**Páris, január 20.** A kamara folytatta a költségvetési vitát. *Ribot* nincs bízalma *Destournelles* elméletei iránt. Nem bízná a hágaí bíróságra Franciaország becsületét és érdekeit. Franciaország békés, de tudatában kell lennie méltóságának és szót emelhet különösen most, midőn Oroszországgal együtt jár. A szónok továbbá kijelenti, hogy a kéttöbbs katonai szolgálatra vonatkozó törvényt elfogadja, minden különbséget ellenez és a takarékosagot ajánlja. Végül igéri, hogy *Rouvier* támogatni fogja, mert Franciaország érdekeiről van szó és reméli, hogy az összes republikánusok együttesen fognak eljárni. Az általános vitát erre berekesztették.

### Új boxermozgalom.

**Páris, január 20.** Gróf *De Mun* konzervatív képviselő a *La Croix* című lapnak két levelet adott át, amelyeket *Guebriant* dél-szu-oszeni provokáriustól illetőleg *Dunand* ottani püspöktől kapott. A levelekben azt állítják, hogy *Khinában* újabb boxermozgalom vehető észre, mely igen veszedelmes válhat. Ezt az új mozgalmat kétségtelenül az 1900. évi boxer-felkelés vezetői indították meg, akik *Szeosuanban* állítólag száműzetésben, valóságban azonban kintintézetekkel elhalmozva élnek. *Guebriant* azt tartja, hogy azért hallgatnak erről a mozgalomról, mert az effajta hírek megzavarának bizonyos pénzügyi kombinációkat. Gróf *De Mun* megjegyzi, hogy elmulasztatlannak tartja, hogy a közvéleményt felvilágosítsák, a dél-kinai keresztények rendkívül komoly helyzetéről, melyről a két levél számot ad.

### A bécsi szabó-sztrájk.

**Bécs, január 20.** Délután a nagy szabóiparosok gyűlést tartottak, amelyben elhatározták, hogy mindnyájan alvételük magukat a többség határozatainak. Egy kiküldött bérbizottság feladata lesz javaslatokat tenni a sztrájk elintézésére és kidolgozni egy bértárlat, melyet a munkások javaslataikkal előállítottak.

**Bécs, január 20.** A bécsi szabók ipartestületének tömegesen látogatott gyűlése elhatározta, hogy az ipartestület elnökségét felhatalmazza, hogy tárgyaljon a nagy iparosokkal. *Dolejs* elnök közölte, hogy számos cégtől segélyezési összegek érkeztek a sztrájkolók számára. Egy névtelen adományozó 4000 koronát adott.

**Bécs, január 20.** A sztrájkoló szabóságok és szabók száma ma vagy ezerral emelkedett. Most már az összes szabóságoknak 90 százaléka sztrájkol. Több incidens fordult elő és összesen hét letartóztatás történt.

### Közgazdasági táviratok.

**Bécs, január 20.** A pénzügyminiszter ma két óra hosszat tanácskozott *ovag Taussig* és *Blum* igazgatókkal a konverzió keresztülvitelének módzatát felől. Ennek a konferenciának tisztán informatív jellege volt. A tőzsdén ma híre járt, hogy a konverzió vagy 4 2/10-os, vagy 3 3/4%-os lesz.

**New-York, január 20. (Terménytőzsde.) (Zárlat.)**  
*Gyapot:* New-Yorkban helyben 8,95 (9.—). Január 8,71 (8,75). Áprilisra 8,74 (8,84). New-Orleansban helyben 8,11/16 (8,11/16). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 8,30 (8,30). Stand white Philadelphianban 8,25 (8,25). Refined in Cases 9,60 (9,60). Credit Balances at Oil City 1,54 (1,54). — *Zsír:* Western steam 10,40 (10,40). Rohe és Brothers 10,55 (10,55). — *Tengeri irányzata szilárd.* — Január — (60.—). Márciusra 54,1/2 (53,1/2). — Májusra 49,1/2 (48,1/2). *Buss irányzata szilárd.* — Píros ószi helyben 82,1/2 (82,1/2). Január — (—). — Márciusra 84,1/2 (85.—). Májusra 82,1/2 (82,1/2). Jul-ra 79,1/2 (79,1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1,1/2 (1,1/2). — *Kávét:* fair Rio 7. sz. 5,1/2 (5,1/2). — Jan-ra 4,20 (4,20). Áprilisra 4,40 (4,40). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3 05—3,10 (3,05—3,10). *Cukor:* 3,1/2 (3,1/2). On 28.—28,35. (28,40—28,55). — *Bár:* 12,1/4—12,1/2 (12,25—12,50). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

**Chicago, január 20. (Terménytőzsde.) (Zárlat.)**  
*Buss irányzata szilárd.* — Jan-ra — (—). — Márciusra — (—). — *Tengeri irányzata szilárd.* — Jan-ra 47,1/2 (46,1/2). — *Zsír:* Jan-ra 11,20 (11,15). Máj-ra 9,62 (9,47). — *Szalonna short clear* 9,31 (9,31). — *Sertáshús:* Májusra 16,72 (16,45). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

## KÜLÖNFÉLÉK

### Kérdés.

A rengeteg szivében  
Mely zord, mint a halál,  
Télen, sziklába zárva,  
Virít egy zöld fűszál.

Hogyan került a kis szál  
A zord sziklák közé?  
S hogy meg ne fagyjon, könnyel  
Vajjon ki öntözte?

Tán csövében madárka  
Hozá a levelet,  
Vagy magként vitte arra  
Tavaszi lehet?...

A szivben, ha bú győtri  
S reménye mind kihál,  
Fölcsendül érezetét  
Egy kedves, régi dal.

Hol hallotta e kis dalt?  
Ő sem tudná talán,  
A szerelemnek édes,  
Bűbájos hajnalán?

Vagy mint gyermek dalolta  
Játszó pajtásain,  
S most vigasztalni jött el  
A vidám, játszi dal?

Honnan került a kis dal  
S honnét a zöld fűszál?  
Ki rákadt, ne kérdeje,  
Boldog, ha rátalál.

Feleki Sándor.

† **Patkányok írtása hajókon.** Most már teljesen bebizonyított dolog, hogy a pestis behozatala és terjesztése a fertőzött helyekről a hajókra került patkányoknál tulajdonítható. A patkányok kiirtására már egy a hajókon, mint a szárazföldön minden lehető elkövettek, de eddig azok gyökeres kipusztítása nem sikerült. A hajók raktárai és egyéb helyiségei-

nek kifűstölése és mérgek alkalmazása is elégtelennek bizonyult, mert pár hét múlva ismét előtűntek a patkányok. Most a *Hamburg—Amerika—Line* hajócsatlósaság egy új módszert léptetett életbe a patkányok kiirtására, mely ugyalszik nagyon is bevált. A társaság ugyanis a Jamaikában élő *mungo* nevű állatkákat tart a hajón, mely állatok rendkívül ragadozó természetűek, így minden patkányt kipusztítanak a hajón. Már több hajón megkíséreltek *mungot* tartani és mindenütt sikerrel bevált. Tizenöt nap múlva egyetlen patkány sem volt a hajón, ahol egy vagy két *mungot* tartottak.

† **A muszka tanító nyomora.** A családos muszka tanító nyomoráról megrázó képet fest egy déioroszországi faluban működő tanító. Egy orosz tanügyi lapba írta a következőket: Az a tanító, aki mellett ő mint segédtanító van szerződötve, harmincöt éves, már tizenöt év óta tanít és öt gyermeke van. Az évi fizetése kétszáz rubel. A család képtelenül szegény. Csakis a szláv karakter passzivitásával lehet megmagyarázni, hogy ez a tanító olyan sokáig megmaradt az állásában. Nagy családával két kis szobában lakik az iskolában, amelyből a barátságos színezet már rég kiveszett a szegényes butorzat és a piszok következtében. A tanál reggel megbeszéli, hogy mit is egyenek aznap. Káposzta nincs; krumpi van még, de az már csak reggelire elég; a dara már teljesen elfogyott. A gyermekek nem akarják a kenyeret tej nélkül enni, de hát honnan vegyék a tejet? Pénz nincs. Az asszonynak tüzet kell raknia, nincs fa. Mikor a reggelnél így a gondok mindenfelől megtámadják a szegény embert, az udvaron a látvány arra emlékezteti, hogy együtt vannak már tanítárral. Milyen gondolatokkal és érzésekkel megy ő aztán az iskolába? Lehet-e csak gondolni is ilyen viszonyok között az elvadult falusi gyerekek sikeres nevelésére? A tanító elmegy az iskolába, hogy rendet csináljon. Akkor a következő beszélgetés áll elő:

— Te gyerek jőjj ki!

A gyerek kimegy.

— Nektek van ugy-e tehenetek? Menj, kérlek fiam és hozzáld nekem egy csepp tejet.

A gyerek elmegy és hoz tejet. Ilyen módon szerez a tanító magának káposztát, uborkát és még mi egymást. Még más eszközöket is használ fel a tanító, hogy a szükséges élelmiszereket megkapja. A tanító haragosan, ingerülten megy be az iskolába szitkozódni kezd és tépi a gyerekek haját. Végül neki támad az egyik gyerekek és rákiált:

— Takarodj ki! Add ide a könyveidet. Ezek az iskola könyvei! Ki vagy csapva!

A gyerek sirva adja át a könyveit és távozik. Félóra múlva jön az anyja egy fazék tejjel, mélyen meghajlik a tanító előtt és így szól:

— Miért kergetted haza, atyuskám, a fiamat? Itt van, kérlek, hoztam neked tejet!

— Köszönöm, nénikém! — feleli a tanító — csak megijesztetem egy kicsit, mert nagyon rossz volt; jőjjön csak továbbra is az iskolába. De megállj csak! Még valamit: hallottam, hogy neked van káposztád, küldj nekem egy keveset.

— Jó, atyuskám, majd küldök, de ne kergetsd megint haza a fiamat.

Az asszony távozik. A tanuló megjön a káposztával és visszahajlik a könyveit. De az is megesik, hogy nem az anyja, hanem az apa jön el ilyenkor az iskolába és *leszítja a tanítót a tanítványai előtt*. Még szerencse, ha a tanító le tudja csillapítani a dühöngő embert. Mert különben az apa az iskolából még a tanfelügyelőhöz is elmegy. A tanfelügyelő, gazdag paraszt, aki az egész falat a kezében tartja, mindenki hajlong előtte, a tanító is, — eljön az iskolába és durva vicceket mond a tanító rovására ugyancsak a növendékek előtt és végül megkorrhója. Mit szólna a tanító, mikor még aznap, vagy másnap már el kell mennie ugyanehhez a tanfelügyelőhöz kölcsön kérni egy rubelt, amíg szűkös, kis fizetését megkapja! Nagyon szomorú látvány az, amikor a tanító az ő rongyos kabátjában, őv helyett törülközőjével körülövezve a faluban mászkál, hogy egy kis tejet, vagy más valamit kikunyoráljon.

† **Drága hegedűk.** Londonban nemrég egy hegedű és violoncello-gyűjteményt árvereztek el meg lehetős drága árakon. Egy J. B. Vuillaume hegedűt, amelyet ezernyolcszázegyenven körül készítettek Párisban, kétezernyolcvan koronáért kelt el, egy másikat, amelyet szintén ez a hegedűkészítő csinált, ötszázhatvan koronáért vettek meg. Hátszáz koronát fizettek egy hegedűért, amelyet a párisi Pique készítet és egy nagyon szép Clément hegedű ötszáznyolcvannegy koronáért kelt el. A legmagasabb áron: háromszáz koronáért azt a hegedűt vették meg, amelyet J. B. Guadagnini készített.

**† Az antialkoholizmus Angolországban.** Angolországban tudvalegleg nagyon szigorú törvényt hoztak az iszákosság ellen, amely az idén január elsején lépett életbe. A törvény szerint az, akit alaposan elázza találnak az utcán, szónéklül letartóztatják. Azokat, akik hét éven aluli gyermekekkel ittasan tántorognak, ötven korona pénzbírságra, illetőleg egyhónapi fogságra ítélik. Javíthatatlan iszákosok vagyis azok, akiket egy évben háromszornál többször ittasnak találnak, a fekete lajstromba kerülnek és megbüntetik őket, ha a legközelebbi három évben csak kísérletet is tesznek, hogy szeszes italokat igyanak. A rendszeres iszákosság ok a házasságnak törvényes elválasztására is, egy berlini lapnak a londoni tudósítója elmondja az első elfogatókat az új törvény életbe lépésétől. Volt egy-két mulatságos eset is. Egy zöldségeskőfa az utca egyik oldaláról a másikra támolygott és úgy látszott, hogy teljesen részeg. És helyzete még súlyosabb volt azzal, hogy egy kis csecsemőt tartott karján. Egy rendőr, aki észrevette, nagyon örült, hogy mindjárt az első napokban jó fogást csinál, rögtön letartóztatta az asszonyt. Aztán kislát, hogy az asszony nem is volt ittas, s a csecsemő nem is volt élő gyermek, hanem mindenféle rongyokból összekötött bábú. A rendőrség volt olyan szelíd, hogy a csutolódo asszonyt szabadon bocsátotta. A jövőre nézve azonban nem fogja tűrni az efféle tréákat. De azonkívül már több komolyabb eset is volt nagyobb büntetésekkel.

**† Amerikai humor.**

**Fogas kérdés.**

— Papa!  
— Mi baj, fiacskám?  
— Ha decemberben vannak a legrövidebb napok, hogy lehet február az év legrövidebb hónapja?

**Viszonzóság.**

**Papa:** Csak azért bünteltek meg a bottal, fiacskám, hogy így is kimutassam irántad való szeretetem.  
**Pistike:** Volték csak nagyobb, papa, viszonzó-nám a szeretetet.

**Nem válogatók.**

**Fiatal leány:** Mitéle férfit szeretne férjnek?  
**Öregedő leány:** Oh, akár agglagényt akár özvegy embert. Nem vagyok válogatók.

**Teológiai gyöngédség.**

**Mrs. Bacon:** Férjem azt hiszi, hogy a férfi nem érezheti magát otthonosan, ha nem füstölhet.  
**Mrs. Egbert:** Bizonyosan azért gondolja, hogy otthonosan fogja érezni magát a tulvilágon.

**Kölcsönösség.**

**Cipész (megvizsgálva a javításra hozott cipőket):** Ezeket a cipőket még nem érdemes javítani, doktor ur.  
**Orvos:** Akkor persze nem is hagyom itt.  
**Cipész:** Azért mégis számítok önnek ötven centet.  
**Orvos:** Miért?  
**Cipész:** Hm, ön nékem a minap öt dollárt számított, amiért azt mondta, hogy nincs semmi bajom.

**Az már más.**

**Olga:** Könnyelmű a fiatal ember?  
**Emma:** Eppen nem.  
**Olga:** De azt mondják, hogy elkölt minden centet, amit keres.  
**Emma:** Igaz, de rám költi.

**KÖZGAZDASÁG**

**Ipar és kereskedelem.**

**Osztrák Magyar Bank.** A jegybank látánácsa Bécsben ma ülést tartott, amely a látánácsnak a közgyűlés elé terjesztendő jelentését állapította meg. **Prager** vezértitkár bemutatta a jelentést, melyet jóváhagytak. A vezértitkár ezután jelentést tett a pénzüpcai helyzetéről. A kamallal kérdése nem került szóba. **Érdekeink a Bosporzison.** Az Országos Ipargyűlést összes szakosztályai ma este Lovag **Falk** Zsigmond elnöke alatt látogatott ülést tartottak, amelyen **Atlass** Márton a Keleti Kereskedelmi Akadémiának Konstantinápolyban tartozóköző haligatója **Érdékeink** a Bosporzison címmel felolvasást tartott. Kiemelte, hogy az utóbbi időkben az egész Keleten tapasztalható volt az irányzat, hogy a magyar eredetű árut kiváló előszeretettel részesítik. És mert 1855-éki párisi szerződés határozatai, az ugynevezett kapitulációk értelmében az összes külföldi államok Törökországban egyenlő bánásmódban részesülnek és Törökországnak számottevő ipara nem lévén, teljesen a behozatalra szorul, a felolvasó szerint teljesen tölüük függ, hogy kivegyük Törökország behozatalában a bennünket megillető részt. Ehhez azonban szükséges, hogy árunkat úgy olcsóság, mint

minőség tekintetében megfeleljenek a vevőközönség igényeinek. A halgatóság őszinte tetszéssel honorálta a tanulságos felolvasást.

**Nemzetközi jogállapot a Dunán.** Dr. **Török** Emil ügyvéd, a magyar hajózási egyesület titkára kedden este igen érdekes felolvasást tartott a Dunahajózársra vonatkozó nemzetközi szerződésekről és az ezen vizu-tionon létesült jogi helyzetéről. Mint a vasuti közlekedésre nézve is a berni egyezmény egységes eljárást honosított meg egész Európában, hasonló nemzetközi megállapodás létrejötte volna kívánatos a felolvasó szerint a Dunahajózás tekintetében is. Az államok által újabb időben követelt erős védmóms irányú lolytán okozott jelentősége van a nemzetközi Jorgalomban a közlekedési politikának, melynek hivatalosa lesz enyhíteni a vámelzársból természetszerűen lejlődő ellentéteket és lenntartani azokat a kivitel érdekében szükséges nemzetközi kapcsolatokat, melyeket a gazdasági elkülönítésre irányuló törekvés megzavít. E feladatok megoldásával a Dunahajózás kiváló szolgálatokat tehet de erre csak akkor lesz képes ha néhézkes formáságotól ment, egységes jogrend biztosítja eredményes működését Uimtól a tengerig.

**A m. kir. szabadalmazott Oszláysorsjáték Részvénytársaság** ma tartotta meg **Lónyay** Albert elnökével V. rendes közgyűlést, amelyen 14 részvényes 4062 részvénnyel vett részt. Az 1902. évről előterjesztett mérleg- és üzleti jelentés jóváhagyása után a közgyűlés elhatározta, hogy az 5-ik számú kamat- és osztalékszélvényeket 118 koronával váltja be. A szelvények beváltása folyó hó 21-ikétől kezdve történik. Mintán a közgyűlés az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta, közfelkiáltással beváltotta **Egyedi** Lajost az igazgatóságba. Végül a felügyelő-bizottság eddigi tagjait egyhangulag ismét megválasztották.

**Az O. M. G. E. a marhavásárokról.** Az O. M. G. E. és a Magyar Állatkereskedő Országos Egyesülete fölterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez, előadva, hogy a jóvárosi marhavásáron az eladók rendelkező-jogának a megszorítását tervezik azzal, hogy a vásárra hozott állatokkal napjában legfőljebb csak három kilogramm darát lehessen etetni, — továbbá, hogy a vásár napján az állatokkal vízzel itatni ne legyen szabad és hogy az állatok megválasztása délelőtt 11 óra előtt ne legyen kötelező. A fölterjesztés szerint, ezzel a vevők, az eladók rovására, megokoltatlantul és rendszertől szempontból is kifogás alá eső olyan előnyökben részesülhetnek, amelyekkel nemcsak az állatkereskedelem, hanem a mezőgazdaság, sőt a székesfővárosi marhavásár forgalma és a közlekedés érdekei is (a jobbminőségű hus tekintetében) szenvednének. A földművelésügyi miniszter a panaszos föliratot ma a fővárosi hatóságokhoz küldötte le, azzal, hogy az ügynek az idő szerinti lényeges állásáról tegyen hozzá jelentést.

**Iparkiállítás Zsolnán.** A kereskedelmi miniszter a zsolnai iparkiállítás részére 15.000 korona segélyt engedélye. ett. Az előkészületek ennél fogva gyorsabban folynak és a bejelentések sürűbben érkeznek. Mihelyt a tavaszi idő beáll, hozzáfognak a nagy iparcarnok felépítéséhez.

**Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület** január hónapi értekezését ma tartották meg. Ez alkalommal **Kardos** Árpád titkár kimerítően ismertette és köstölásra is bemutatta azokat a kiválóbb almafajtákat, amelyeket Európa nyugati államaiban nagyban termelnek és ily módon ezekkel a külföldi, sőt a magyar piacot is dominálják, úgy, hogy kereskedelmi szempontból is ezek a fajok a nálunk való nagyban termelésre alkalmasak és érdemesek volnának. — Végül **Kardos** titkár a kertészek betegséggelgyőző- és nyugdíj törekvéseit ismertette s ennek kapcsán a földművelésügyi miniszter részéről létesített mezőgazdasági segítő-pénztárhoz külön osztályba való csatlakozást javasolja, oly módon, amint azt a gazdaszettek teszik, akiknek ez irányú kérélmé már a kormány előtt teszik.

**Déligyümölcs-akciók.** A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság tegnap tartott aukcióján 10000 láda narancsot, citromot és mandarint adott el a következő árak mellett: **Narancs:** 160-as 7.50 koronától 8.50 koronáig, 200-as 4.50 koronától 6.50 koronáig, 300-as 4.50 koronától 6.50 koronáig, 380-as 4.— K.-tól 4.50 koronáig. **Vérpiros narancs:** 10.— koronától 17.— koronáig. **Citrom:** 300-as 4.50 koronától 6.— koronáig, 360-as 4.50 koronától 5.50 koronáig. **Mandarin:** 80-as 3.50 koronától 4.— koronáig, 100-as 3.50 koronától 4.— koronáig. A legközelebbi aukció kedden, január 27-én lesz, mely alkalommal 10.000 láda narancs, citrom és mandarin kerül eladásra.

**Fizetéseptelenségek.** A bécsi **Creditoren-Verein** a következő fizetéseptelenségeket jelenti: **Vöröscsáki** János bórkereskedő **Székesfehérvár**, **Kepecs** Jenő kereskedő **Budapest** (Király-utca 18.), **Rosenberg** Salamon kereskedő **Nagy-Kanizsa**, **Weber** József szappankereskedő **Ólmütz**, **Fränkel** A. M. kereskedő, **Bródy**, **Abel** Hugó kereskedő **Ólmütz**.

**Szeszárak.** A kontingens nyersszesz ára **Budapest** 36.50 korona pénzben, 37.50 korona áruban. **Bécsben** az irányzat emelkedő. A kontingentált készár 89 korona pénzben, 39.40, korona áruban.

**Borjavasár.** 1903. év. január hó 20-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) **Felhajtás:** Belidőli 60 borju 267 db, leült borju 3 db, bécsi borju — db, — db, — db, **nüvendékmarha** — darab, **barány élő** — darab, **leült barány** — darab. **Arjegyzések.** — **Belidőli élő borju** I. rendű 89—102 l.-ig, kivételes 104 l., II. rendű élő borjukért 78—86 l.-ig, 1 kilónkint, leült borju

I. r. 102— f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivétl. 1 kilónkint levonás nélkül. **Rugott borjukért** 83—44 l.-ig. **Nüvendékmarha** — f.-től — f.-ig, I. r. — f.-ig, középmínőségű — f.-ig, alrendelt — f.-ig, 1 kilónkint. **Barány élő** — k., leült barány — k. kivételesen ár — k.-ig páronkint. — A nagyobb szükséglet folytán az irányzat élénk volt, az árak 4 fillérel kg.-kint emelkedtek.

**Sertes-konvumvásár.** (A székesfővárosi sertés-vásár és kövághid intézése.) Január 20-án. **Főelhajtás:** **Zsirterítés**, ugyanint **Öreg I. rendű** 350 kilogramm felül — darab, **II. rendű** 280—350 kilogramm — darab, **kanló** — darab, **silány** — darab, **fiatal nehéz** 300 kilogramm felül — darab, **közép** 220—300 kilogramm — darab, **könnyű** 220 kilogramm — darab, **süldő** — darab, **malac** 53 kilogramm — darab. **Összesen** — darab. **Hussertes** ugyanint: **nehéz** 300 kilogramm felül — darab, **könnyű** 250—300 kilogramm — darab, **süldő** — darab, **malac** 40 kilogramm — darab. **Összesen** — darab. **Főelhajtás** összege 798 darab. **Előző napi** maradvány 204 darab, összesen 1033 darab. **Eladott** 8:0 db. **Maradvány** 153 db. A vásár irányzata élénk. **Az árak szilárdak.** — **Következő árak jegeztettek:** **Zsirterítés:** **Öreg I. r.** 350 kgr.-on felül 98—104 fillérig, **II. rendű** 280—350 kilogramm 90—102 fillérig, selejtezett — fillérig, **silány** — fillérig, **fiatal nehéz** 300 kilogramm felül 98—104 fillérig, **fiatal közép** 220—300 kilogramm 98—102 fillérig, **fiatal könnyű** 220 kilogramm 91—98 fillérig, **süldő** — fillérig, **malac** — fillérig. **Hussertes:** **Nehez** 300 kilogramm felül — fillérig, **könnyű** 140—300 kilogramm — fillérig, **süldő** — fillérig, **malac** 40 kilogramm — fillérig. **Árak minden levonás nélkül kilogrammonkint, elősúlyban.**

**Bécsi sertésvásár.** A st.-marxi központi vásárocsarnokban ma megtartott sertésvásárra bejelentettek 11785 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 5415 darab fiatal sertést, 5920 darab magyar hizott sertést és — darab nehéz sertést. Összesen 11:35 darabot.

Az irányzat süldőben nagyon élénk volt. **Jegyzések:** **kg.-kint elősúlyban** (a jogvasztási adót nem számítva). **Elsőrendű sertés** 114—116 fillér, kivételesen — fillér, **közép minőségű** 108—112 fillér, **könnyű sertés** 98—106 fillér, **fiatal sertés** — fillér, **süldő** 72—88 fillér.

**A budapesti gabonátözsde.**

Budapest, január 20.

**Nyugodt irányzat** mellett 22.000 métermássa buza került a forgalomba változatlan árakkal.

Más gabonaneműekben csekély volt a forgalom és az árak változatlanok maradtak.

**Eladatok:**

**Buza. Tiszavideki:** 100 mm. 82 k. 8 K. 65 f., 150 mm. 82 k. 8 K. 60 f., 150 mm. 82 k. 8 K. 67 1/2 f., 250 mm. 81 k. 8 K. 57 1/2 f., 150 mm. 81 k. 8 K. 67 1/2 f., 500 mm. 81 k. 8 K. 63 1/2 f., 1500 mm. 81 k. 8 K. 60 f., 150 mm. 81 k. 8 K. 57 1/2 f., bükk. 600 mm. 81 k. 8 K. 52 1/2 f., 600 mm. 81 k. 8 K. 52 1/2 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 45 f., sárga, 300 mm. 81 k. 8 K. 57 1/2 f., 150 mm. 81 k. 8 K. 45 f., 500 mm. 80 k. 8 K. 54 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 57 1/2 f., 500 mm. 80 k. 8 K. 55 f., 1000 mm. 80 k. 8 K. 52 1/2 f., 500 mm. 80 k. 8 K. 32 1/2 f., 250 mm. 60 k. 8 K. 50 f., 150 mm. 80 k. 8 K. 50 f., 800 mm. 79 k. 8 K. 32 1/2 f., 300 mm. 79 k. 8 K. 55 f., 450 mm. 80 k. 8 K. 55 fillér.

**Fehérmegyeyi:** 1000 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 500 mm. 79 k. 8 K. 22 1/2 f., 100 mm. 73 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 76 k. 8 K., 100 mm. 76 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 10 f.

**Pestmegyevidéki:** 1000 mm. 80 k. 8 K. 40 f., 1000 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 42 1/2 f., 700 mm. 79 k. 8 K. 25 f., 1300 mm. 79 k. 8 K. 40 f., 400 mm. 79 k. 8 K. 27 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 35 f., sárga, 1300 mm. 78 k. 8 K. 17 f., 150 mm. 76 k. 8 K. — f.

**Tólnai:** 200 mm. 77 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 15 f.

**Bácskai:** 100 mm. 78 k. 8 K. 45 f., **Szent-Tamási:** 2000 mm. 76 k. 8 K. 35 f., **Bánsági:** 500 mm. 77 k. 8 K. 85 f., **Budai:** 300 mm. 76 k. 7 K. 85 f., **Szerbiai:** 3000 mm. 78 k. 8 K. 20 f., **Ross:** 1200 mm. 6 K. 85 f., 200 mm. 6 K. 82 1/2 f., 260 mm. 6 K. 82 f.

**Mind három hónapra.** **Zab:** 300 mm. 6 K. 60 f., 100 mm. 6 K. 40 f.

**Készpenzhiatás mellett.** A készár hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde s-ökái szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

	Kilós	kilogramm áru		kilogramm áru	
		K.-tól	K.-ig	K.-tól	K.-ig
Tiszavideki	uj	10	0.—	10	8.25
"	"	77	0.—	81	8.42
"	"	78	8.20	82	8.40
"	"	79	8.—	83	8.45
Fehérmegyeyi	"	77	7.15	80	8.15
"	"	77	8.—	81	8.30
"	"	78	8.10	82	8.35
"	"	79	8.—	83	8.45
Pestvidéki	"	77	7.25	80	8.15
"	"	77	8.—	81	8.30
"	"	78	8.10	82	8.35
"	"	79	8.—	83	8.45
Bánsági	"	76	7.98	80	8.15
"	"	77	7.98	81	8.20
"	"	78	8.—	82	8.25
"	"	79	8.—	83	8.30
Bácskai	"	78	7.90	81	8.15
"	"	77	8.—	80	8.20
"	"	78	8.20	82	8.30
"	"	79	8.—	83	8.40



Napirend.

Napló. Szerda, január 21. — Római-katolikus: Ágnes. — Protestáns: Ágnes. — Görög-ország (január 8.) Dominika. — Zaid: Tebth 22. — Nap két: 7 óra 24 perc. — Nyugszik: 4 óra 27 perc. — Hold két: 12 óra 58 perc. — Nyugszik: 10 óra 19 perc. — Horvát miniszter fogad délután 4 órakor. — A képviselőház elnöke fogad 9-10 óra. — Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. — Téli kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9 órától 8-ig. — Belépőj 60 fillér. — Téli kiállítás az Iparművészeti Múzeumban nyitva 5 óráig délután. Belépőj nincsen. — Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9-1 óráig. — Technológiai sparmúzeum nyitva délelőtt 9-1 óráig. — Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-6 óráig. — A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig. Belépőj 1 korona.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig. — Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-8 óráig. — Akadémiai könyvtár nyitva 3-8-ig. — Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. — A fővárosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9-12-ig, vasár- és ünnepnapokon 9-12-ig. — A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. — Menőlegyesültek helyiségei a Markó- és Sölyöm-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig. — Állatkert a Városligetben nyitva egész nap, Belépőj 60 fillér. — Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakosó-osztálya és keleti miniszter: V. kerület Váczy-körút 22. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állomány kiállítás és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üz-

letvezetőség áruitásokat is eszközöl) a városi elítelt iparcsergekben nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar Kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 22. szám alatt.

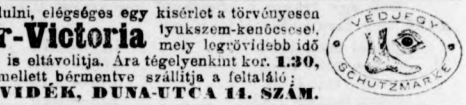
Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, január 20. Hazánkban az időjárás hideg, általában száraz, de a mellett helyenkint borús vagy ködös. A hőmérséklet többnyire alacsonyabb a topagnál. A magas nyomás közep- és Kelet-Európát borítja, melyet északkelet és nyugat felől depressziók határolnak. Nyugat-Európában az idő enyhén és felhőnyom borult, vagy esős, Közép- és Kelet-Európában pedig hideg, száraz és helyenkint ködös. Kiállítás Az időjárásban lényeges változás nem várható.



Nincs többé tyúkszem.

Ha tyúkszemétől akar megszabadulni, először is egy kísérlet a törvényesen védett és bizonyítottan hatékony Denzinger-Victoria tyúkszem-kenőccsel, mely legrovidebb idő alatt a legkeményebb tyúkszemet is eltávolítja. Ára tegyünk ki kor. 1.30, kor. 1.50 előleges beküldése mellett bérmentve szállítja a felátalja: DENZINGER ADÁM UJVIDEK, DUNA-UTCA 14. SZÁM.



Titkos betegségek szakorvosa Dr. CZINCZAR J. egyetem. orvos. gyógyít férfiaknál és nőknél foglalkozást zavar nélkül mindennemű barmly régi kórt. Nemi betegségeket agymint húgyvesztést, hólyag- és vizeleési bajokat, bujakóros sebeket, syphilist, onförtörzsből eredő idegbajokat, a legmagasabb borbetegeket és szépséghibákat, továbbá Nemi gyengeségi állapotokat (impotencia) meglegő biztos eredményre gyorsan a legjobb Rendelő-intézet Bpest, VII. Károly-körút 5. (Dob-utca sarkán.) I. em., bejárat a lépcsőházból Rendel: Naponta délelőtt 10-4 és est: 6-8 óráig. Külön váróterem. Méréskelt tiszteltélj. Levélre kimerítésre válaszol. Kívánatra 5767-zerrel is gondoskodik.

A Festőművészet Remekjei A bevezetést írta Dr. Térey Gábor Negyven pompás reprodukciósorozat (7-16i 20-ig) — Husz-husz gyönyörű, színes kép díszkártyára össze, összesen 40 kor. A 2 sorozattal együtt 80 korona. A képek gyűjteménye: 1. Terboroh: A hangverseny. (Berlín.) 2. Jan van Eyck: Férő a szegfűvel. (Berlín.) 3. Melozzo da Forli: Angyal lantosa. (Róma.) 4. Van der Meer van Delft: Olvasóasszony. (Drezda.) 5. Bartolomeo: Krisztus sirbátétele. (Florenz.) 6. Sebastiano del Piombo: Egy római nő arczepe. (Berlín.) 7. Andrea del Sarto: Angyal üdvözlés. (Florenz.) 8. Rembrandt: Sajt arczepe. (Berlín.) 9. F. Hals: Kedélyes szerencs. (Amsterdam.) 10. Raffael: Madonna del Granduca. (Florenz.) 11. Rembrandt: Az éjjeli órsz. (Amsterdam.) 12. Moretto: Szent Justina. (Bécs.) 13. Tizian: Mennyei és földi szereltem. (Róma.) 14. Claesz Pieters Berohem: Az utbaigazítás. (Lipsee.) 15. Mariotto Albertinelli: Látogatás Máriánál. (Florenz.) 16. Christofano Allori: Judith. (Florenz.) 17. Pieter de Hoeh: Olvasó asszony. (München.) 18. Velazquez: Sajt arczepe. (Róma.) 19. Lorenzo Lotto: Mária a Jézussal. (Drezda.) 20. Dürer: A négy apostol. — I. Pál és Márk. (München.) II. RÉSZ. 21. Paolo Veronese: Krisztus Jairus háza előtt. (Bécs.) 22. Van Dyck: Ruthwen Mária, a művész felesége. (München.) 23. Poussin: Tájkép, Máté evangélistával. (Berlín.) 24. Correggio Ganymedes. (Bécs.) 25. Rubens: Krisztus és a megtért bűnösök. (München.) 26. Claude Lorrain: Tájkép a meneküléssel Egyiptomba tájképpel. (Drezda.) 27. Dürer: A négy apostol. — II. János és Péter. (München.) 28. Greuze: A tejes lány. (Páris.) 29. Palma Vecchio: Szent Borbála. (Velenceze.) 30. Francesco Coesa: Az ősz. (Berlín.) 31. G. Bellini: Madonna a fákkal. (Velenceze.) 32. A. Brouwer: A hamis játékos. (Drezda.) 33. Tizian: Adjátok meg istennek a mi istené. (Drezda.) 34. Velazquez: Breda átadása. (Madrid.) 35. Raffael: Madonna della Sedia. (Florenz.) 36. Watteau: A francia mulatság. (Berlín.) 37. Murillo: Péntk olvasó gyermekek. (München.) 38. Dürer: Holzscherber Jeromos. (Berlín.) 39. Vigée—Lebrun Erzsébet: A művésznő és leánya. (Páris.) 40. L. da Vinci: Belle Ferronnière. (Páris.) III. és IV. rész 41-46i 60-ig és 61-66i 80-ig előkészületben. Megrendelhetők utánvételt mellet vagy részletfizetésre Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 21. sz.

A legjobban ajánlt gyümölcsfa- és faiskolák W. Klenert, Graz (tulajd. Klenert Vilmos, ezelőtt Klenert és Geiger) ajánl: gyümölcsfákat minden nemben és formában, nemes gyümölcsökkel, vadoncokkat és bogys gyümölcsökkel, sorfákat, harasztosokat, tüleveiteket és rózsákat, sövény-növényeket, spárganövényt stb. Katalogus ingyen! VAVAVAVA Katalogus ingyen!

Szőlőoltványok szőlőművelésben és szőlőültetésben a legújabb európai nemes, gyökéres és szőlőültetésben lezártított áron. Oltványok ezek 90-100 ft. Mindenik a legújabb bor- és csemegefajokból, fajtatán, teljes jóállással. Ha a szőlőtanyát a megrendelésnek meg nem felel, úgy az oda- és visszazárási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett öszegyet hány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki szelvéli szőlőültetését és a költségmenetét azonnal szabhatja tekintései meg. ÉLŐKÉRITÉS. Gleditschia-csemekék és magvak. Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövény-növény. Ez az egyedül, melyből oly óriás koronát nevelhet par és alatt, rendkívül eszedki kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, meg az apró nyulak sem behatolhatnak át, úgy, hogy a bekerített részek teljesen károsítatlanok. Minden rendeltetéshez rajzokkal ellátott útmutatást és kezelési utasítást mellékelünk. Bővebb tájékozást vegett minden igénytől díszes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési előlektetés nélkül. Az árjegyzéken kívül egy oly könyvet kap ezrel, ki címét egy leveletárolon tudás, hogy minosen az a ház vagy család, ahol annak tartalmát hasznára ne fordíthatnak, városban, falun, pusztán, gazdaság vagy szőlőgazdálkodásnál egyaránt, így meg szoknak a érdekében áll, kik rendelést semmit sem bann, mert bann szőlőültetésre oly költséges foglalkatás, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Diócesmetek. Kétféle, óriás jövedelmet biztosító voltál fogva emekettényező és majd minden esetben az utóbbi időben rendkívül olcsó. Cím: „Ermelléki Élő Szőlőültetés-Telep” Nagy-Károly, u. p. Székelyhíd.

Biztos gyógyulást keresőknek kik bármily nemi betegségben szenvednek mint húgyvesztés és hólyagbajok, húgyvesztés, vizeleési zavarak, éjjeli magömlések, sebek és bujakóros bántalmak (syphilis) az önterőzőse utóbbiaként fellegő idegbajok, korai fertőző olgyongulás, bármily borkórtások stb. kiknél előfordítva, mely bann, alapos, gyors és gyökéres gyógyításra, szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógymodjánál fogva legjobban ajánljuk. Dr. Garai Antal v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírel és leg- régebb 30 éve fennálló rendelő-intézet Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz., Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idélti húgyvesztés és hólyagbajok vizsgálata villamos húgyvezetőkör segítségével, Vidékiek levelekre kimerítő választ és szakértői tanácsot nyerne, gyógyvesztésük gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva. Nőknek külön váróterem.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER Farbenfabrik vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld. SOMATOSE hushól készült és annak lényegét tartalmazó itéleten, könnyen előző albuminose készítmény a legújabb erősítő szer gyngye és a hájállókásban elmaradottnak, ideg-, mell- és morbetegeknek, beteggyerekeknek, szegély körben szenvedő gyermekeknek, údúknak, nemelőben vas-Somatose alsójában a sápkórosoknak lesz ajánlva az orvosok által. Vas Somatose nem egyéb 3% vas vas öszetétel, a melyen aliatban a vas az embert testben van jelen, tartalmaz Somatose. Somatose rendkívül gyorsan és ártalmatlanul az érvényes. Sokáron van az öszeggyógygyszer- társakban és gyógyszerkereskedés- sekben.

Jó gyomor — jó egészség! Az emberis zervnek főköllége egy jó gyomor, mely nélkül egy egészséges ember el sem képzelhető. Mindenféle gyomorbetegségeknél, u. m. gyomorfejlés, túlságos gyomorsav, égés, étvágyhiány, felbőflőgés, rossz emésztés, rossz íz és minden a gyomortól eredő fejtájás, gyomor- (rég el) mert gyomor- ára két korona. Széküldési fraktár: Lukács Zsigmond győzsertár 6 győzsertár a Török József győzsertára. Kapható minden gyógyszerárban.

SANTAL EGGER biztos és gyors gyógyító erejével felülmúlja a külföldi szereket. Hirneves orvosok és a betegok egyaránt dicsőrik kiváló hatását azon bajknál, hol Santal-olaj, Copaiva vagy Cuboba van javasolva. Csak a törv. védett „tigrisfej” védjegyvel valódi. Ára 3 korona. Vidékre 3 kor. 40 fill. előleges beküldése után bérmentve küldi a „NADOR”-gyógyszertár Budapest, VI. ker., Váci-körút 17. sz.

Magy. kir. Államvasutak. 1896/2.902. sz. Hirdetmény. A magy. kir. államvasutak építési és pályafenntartási D. főosztályában szerkesztett vagy egyéb-ként ott előforduló rajzok többszörösítvények egyszégarának 5 évre tartó biztosítására, nyit pályázator hirdet. Azon rajzok (autográfak, fotográfiaffák, kévfestések stb.) melyekből a többszörösítvények minőségére vonatkozó követelmények megtehetőek s melyek az egyszégarak megállapítására befolyást gyakorolhatnak: ezen igazgatóság VI. Teréz-körút 56. alatti központi tervtárában (földszint 25. ajtó) és DILL szakszobájában emeleti hivatali helyiségében, — köznapokon reggeltől 8 és d. u. 2 óra s ünnepe- és vasárnapokon d. e. 9 és 12 óra között f. e. február 5-ig megtekinthetők. Központi tervtárában a munkanemeket és a követelményeket tartalmazó pályázati feltételeket is díjmentesen kaphatják, s ugyan- ott az esetleg szükséges bővebb szóbeli magyarázatok is meg fognak adatni. Csak az itt kapható ajánlati mintákon (ürüláb-lapok) benyújtandó ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Budapestben, 1903. évi január hó. A m. k. államvasutak igazgatósága. (Ütányomás nem díjazt)

FÉRFIAK ÉS NŐKNEK „Sanid labdacok” bizonyságot. Egy doboz 100 labdac tartalmal és pontos használati utasítással 6 korona. Vidékre utánvét melletti dísz- kértés küld a „Magyar Király” gyógyszertár Budapest, V., Marokkó-utca 3/a sz. (Erzsébet-tér sark)

Titkos betegségek gyógyítására ezen legrovidebb kiváló rendelő intézet meg- legben ajánljuk. Dr. Halász 37 év óta a húgy- és nemi bajok szakorvosa, s ezen betegségeknél v. osztály-főorvosa a „Budapesti Hivatalos Gyógyintézetben”. Gyógyít syphilist, bujakóros kórt, vérbajokat, borkórtégeket, foltost nemi és húgyvesztésűket. Különösen eredményes kezelé a húgyvesztés- és hólyagbajokat, a gyöngyüregűt, fertőző gyomort és tartósan gyógyítja. Budapest, IV., Városház-utca 12. sz., II. em. Bemenet a lépcsőháznál. Külön váróterem. Rendelés d. e. 9-4-ig és este 4-8-ig. Méréskelt kezelési díj. Csak 10 koronával díjazott levelekre válasz-ítást és gyógyszerze- krekl is gondoskodikva lesz.



